

**KILPAILEMATTOMUUDEN JA MYÖHÄISEN KILPAILU-URAN
ALOITUKSEN SYITÄ SUOMENHEVOSILLA**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Mustiala, hevostalouden koulutus

Kevät, 2020

Janina Aronen

Hevostalouden koulutus
Mustiala

Tekijä	Janina Aronen	Vuosi 2020
Työn nimi	Kilpailemattomuuden ja myöhäisen kilpailu-uran aloituksen syitä suomenhevosilla	
Työn ohjaaja/t	Terhi Thuneberg	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kyselytutkimuksella suomenhevosten kilpailemattomuuden ja myöhäisen kilpailu-uran aloitusiän syitä sekä mahdollisia parannustoimia kilpailu-uran nuorena aloittamiseksi. Ravikilpailuissa vuosittain kilpailevien suomenhevosten määrä on vähentynyt, etenkin nuorissa ikäluokissa. Sekä suomenhevoskasvatus että suomalainen raviurheilu tarvitsevat suomenhevosiä raveihin kilpailemaan.

Työn toimeksiantajina toimivat Etelä-Suomen Hevosjalostusliitto ry ja Suomenhevosliitto ry. Työssä käsitellään liikunnan merkitystä varsan kehitykselle kilpahevoseksi, varhaisen nopeuden ja kilpailumenestyksen yhteyttä toisiinsa, kilpailemista estäneitä tai viivästyttäneitä syitä aiempien tutkimusten pohjalta sekä jalostusvalinnoissa huomioitavia seikkoja. Työssä esitellään tutkimuksen kohteeksi valitun suomenhevosikäluokan kilpailemattomien hevosten omistajille tehdyn kyselytutkimuksen tulokset.

Kolmasosa kyselyn hevosista oli jo alusta lähtien suuntautunut kokonaan muuhun kuin ravikäyttöön. Ravivalmennetuilla hevosilla yleisimpiä kilpailu-urasta luopumista tai kilpailu-uran aloittamisen viivästymistä aiheuttaneita syitä olivat hidas kehitys, varhaiskypsyyden puute, loukkaantumiset, omistajasta johtuvat syyt ja hevosen sairastelut. Tarpeellisimpia muutostoimia kilpailu-uran aloittamisen helpottamiseksi olisivat harrastajavalmentajien, aloittelevien kilpahevosten sekä nuorten tammojen parempi huomioiminen erilaisin mahdollisin keinoin.

Avainsanat suomenhevonen, raviurheilu, ravihevonen

Sivut 64 sivua, joista liitteitä 14 sivua

Degree programme in equine industries
 Mustiala

Author	Janina Aronen	Year 2020
Subject	Reasons why Finnhorses don't race at all or begin racing late	
Supervisors	Terhi Thuneberg	

ABSTRACT

The aim of the thesis was to find out by a questionnaire the reasons why Finnhorses don't race at all or begin racing late and potential possibilities to make beginning career easier to young horses. Annually in trotting sport there are less racing Finnhorses than before, especially young horses. Both the breeding of Finnhorses and the Finnish trotting sport need racing Finnhorse trotters.

The commissioners of the thesis are Etelä-Suomen Hevosjalostusliitto ry and Suomenhevosliitto ry. The thesis tells about the meaning of motion in growth from foal to racehorse, about the connection between precocity and success, about the causes of non-racing or late starting age according earlier examinations and about things to consider in breeding selections. The thesis presents results of a questionnaire made by owners of unraced horses from one age class of Finnhorses.

Already from the beginning a third of the horses were trained to do some other work than trotting sport. The most common reasons causing non-racing or late beginning to race among horses which have been trained to trotting sport were slow growth, lack of precocity, being injured, reasons caused by the owner and weak health. Most necessary changes to make starting career easier would be better consideration for amateur trainers, for beginner racehorses and for young mares in different possible ways.

Keywords Finnhorse, harness racing, harness racehorse

Pages 64 pages including appendices 14 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	RAVIHEVOSEN KEHITYKSEEN JA KILPAILU-URAAAN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT.....	2
2.1	Liikunta ja valmennus.....	2
2.2	Kilpailu-uran aloitusikä.....	5
2.3	Yleisimmät syyt kilpailu-uran myöhäiseen aloitukseen/kilpailemattomuuteen	6
2.4	Jalostusvalinnat ja periytyvyys.....	6
3	KATSAUS SUOMENHEVOSTEN IKÄLUOKKAKILPAILUIHIN.....	8
3.1	Suomenhevosten Kriterium.....	9
3.2	Keskisuomalainen Derby.....	9
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	10
4.1	Tutkimusmenetelmät.....	10
4.2	Tutkimuskysymykset.....	11
4.3	Ikäluokan jaottelu.....	12
4.4	Kyselytutkimus.....	13
5	HEVOSAINEISTO.....	15
5.1	Isäorien jalostussuunnat.....	15
5.2	Kilpailleet hevoset.....	16
6	KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET.....	17
6.1	Vastaajan hevonen.....	17
6.1.1	Hevosen käyttö.....	17
6.1.2	Ajo-opetus ja tavoitteellisen valmennuksen aloitus.....	18
6.1.3	Valmentaja.....	19
6.1.4	Ravikilpailutavoitteet ennen ja nyt.....	21
6.1.5	Kilpailu-uran viivästymisen tai siitä luopumisen syyt.....	22
6.1.6	Kilpailusarjatarjonta ja muut kilpailu-uraa edistävät toimet.....	25
6.1.7	Hevosen vauhdillisen kehityskäyrän tilanne.....	27
6.2	Suomenhevosten kilpailu-ura.....	28
6.3	Koulutustarjonta.....	30
6.4	Vapaa sana.....	32
6.4.1	Kyselyaineiston hevoset.....	32
6.4.2	Raviurheilu Suomessa.....	33
6.4.3	Raviharrastuksen aloittaminen.....	34
7	POHDINTAA JA ANALYSOINTIA.....	34
7.1	Tutkitun ikäluokan hevosaines ja suomenhevonen rotuna.....	35
7.2	Kyselytutkimuksen tulokset kilpailemattomista hevosista.....	37
7.3	Suomenhevosten kilpailu-ura ja kilpailusarjatarjonta.....	39
7.4	Toiveet koulutustarjonnan suhteen.....	39

8 YHTEENVETO	40
LÄHTEET	43

Liitteet

Liite 1	SUOMEN HEVOSKANNAN SEKÄ SUOMENHEVOSKANNAN KEHITYS VUOSINA 1910 – 2015
Liite 2	SYNTYNEET SUOMENHEVOSVARSAT VUOSINA 2008 – 2018
Liite 3	SUOMENHEVOSTEN KRITERIUMIN KUNNIATAULUKKO 1975 – 2018
Liite 4	DERBYVOITTAJAT KAUTTA AIKOJEN
Liite 5	KYSELYN MUKANA LÄHETETTY SAATE VASTAANOTTAJILLE
Liite 6	KYSELY V.2014 SYNTYNEISTÄ SUOMENHEVOSISTA
Liite 7	KYSELYYN VASTANNEIDEN JAKAUTUMINEN ASUINMAAKUNNITTAIN

1 JOHDANTO

Suomenhevonen on Suomen ainoa alkuperäinen hevosrotu. Vuonna 2018 Suomessa oli kaikki jalostussuunnat huomioiden yhteensä noin 19 200 suomenhevosta (Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous, 2019). Rodun säilyminen ja kehittyminen jalostusohjeiden mukaisesti edellyttää laadukasta ja suunnitelmallista jalostustyötä kasvattajilta. Suomenhevosta jalostetaan neljälle eri jalostussuunnalle: juoksija (J), työhevonen (T), ratsu (R) ja pienhevonen (P). Määrällisesti eniten kasvatetaan juoksijalinjaisia suomenhevosia. Ravihevosjalostuksessa, eli juoksijalinjaisten suomenhevosten jalostuksessa, siitokseen käytettävien hevosityksilöiden sekä niiden jälkeläisten saavuttamat ravikilpailutulokset toimivat jalostuksen onnistumisen mittareina.

Ikäluokkakilpailuiden elinvoimaisena säilyminen on yksi juoksijalinjaisten suomenhevosten laadukkaan kasvatuksen perusedellytyksistä. Ikäluokkakilpailuissa kilpailee nykyään aiempaa pienempi määrä hevosia. Esimerkiksi vuonna 2018 Suomenhevosten Kriteeriumin karsintalähtöihin ilmoitettiin vain 16 hevosta (Unkuri, 2018). Vuonna 2019 vastaava lukumäärä oli 17 hevosta (Hippos, 2019). Kriteerium on kuitenkin suomenhevosten ikäluokkakilpailuista suuripalkintoisin, joten tämä on huolestuttava suuntaus.

Kaikista suomenhevosten ikäluokista jää paljon hevosia kokonaan tulematta kilparadoille ja kilpailevistakin suomenhevosista monen kilpauran aloitus on venynyt myöhemmälle kuin 3-, 4- tai 5-vuotiskausille. Juoksijalinjaisten suomenhevosten jalostus on kehittynyt paljon viime vuosikymmeninä. Ravisukuisten suomenhevosten hevosaines on pääosin suvullisesti laadukasta ja hevoset ovat keskimäärin aiempaa varhaiskypsempiä. Tästä päästään siihen, että on etsittävä syitä, miksi kuitenkin suurella osalla suomenhevosista ei joko päästä lainkaan starttiin tai raviuran aloitus venyy myöhemmälle iälle. Todellisten syiden selvittäminen puolestaan on perusedellytys mahdollisiin parannustoimiin ryhtymiselle, jotta suomenhevosten starttiintuloprosentti saataisiin korkeammaksi.

Tämän opinnäytetyön tilaajia ovat Etelä-Suomen Hevosjalostusliitto ry sekä Suomenhevosliitto ry. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää suomenhevosten myöhäisen starttiintuloiän sekä kilpailemattomuuden syitä ja tutkimuskohteena on vuonna 2014 syntynyt ikäluokka kilpailemattomien ravisukuisten hevosten osalta. Tutkimuksen kohteena olevat hevoset ovat tutkimuksen teon aikaan 5-6-vuotiaita.

Työ on tutkimuspainotteinen opinnäytetyö. Keskeisimpiä tutkimuskysymyksiä tässä tutkimuksessa ovat viisivuotiaiden ravisukuisten suomenhevosten kilpailemattomuuden syyt, nuorten suomenhevosten kilpailutavoitteet, kilpailutavoitteista luopumisen ikä, kilpauraa viivästyttävien tekijöiden minimointimahdollisuudet ja hevosenomistajien toiveet kilpailusarja- ja koulutustarjonnan suhteen.

2 RAVIHEVOSEN KEHITYKSEEN JA KILPAILU-URAAAN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Perehtymällä aiemmin tehtyihin tutkimuksiin hevosten kilpailu-uran aloitukseen ja kilpailumenestykseen liittyen voidaan todeta, että aiheesta löytyy melko vähän tutkimuksia ja ne pohjautuvat pääosin tilastoihin ja genetiikan tutkimiseen. Hevoskasvatuksessa ja -jalostuksessa tarvitaan aina sekä teorian tietoa että käytännön taitoa ja kokemuksia, joten on hyvä tarkastella myös käytännössä tutkittuja ja todettuja asioita genetiikan ja tilastojen tutkimusten rinnalla.

Saastamoisen (1991) tekemässä tutkimuksessa oli selvitetty ravihevosen kasvuun ja kehitykseen sekä kilpailumenestykseen vaikuttavia perinnöllisiä tekijöitä sekä ympäristötekijöitä. Tutkimuksen tekoon oli hyödynnetty Valtion hevosjalostuslaitoksen hevosten mittaustilastoja 1950-luvulta lähtien, ravikilpailutuloksia vuosilta 1983 - 1989 ja vuosina 1980 - 1981 syntyneiden suomenhevosten sekä vuosina 1981 - 1982 syntyneiden lämminveristen ravihevosten omistajille tehtyä kyselyä. Tutkimus on varsin kattava katsaus aiheeseen, mutta jo melko vanha. Salonen (2008) on puolestaan käsitellyt aihetta pelkästään tilastojen valossa, mutta tutkinut nimenomaan suomenhevosten ravikilpailu-uran aloittamista ja sen yhteyttä ravikilpailumenestykseen. Hän käytti tutkimuksensa tekoon Suomen Hippoksen kilpailutiedostoja vuosilta 1984 – 2005 ja hänen analyysiaineistoonsa kuului 10 227 hevosen 42 070 kilpailukausihavaintoa. Motan ja Oliveiran tutkimus (2000) käsitteli täysverisiä laukkahevosia, mutta varhaiskypsyyteen (=varhainen nopeus ja aikainen kilpailu-uran aloitus) vaikuttava genetiikka on verrattavissa toisiinsa ravi- ja laukkahevosilla. On kuitenkin muistettava, että lämminverisetkin ravihevokset saavuttavat täysikasvuisuuden keskimäärin vuoden myöhemmin kuin täysverihevokset ja suomenhevokset vielä myöhemmin (Saastamoinen, 1991).

Varhaisen liikunnan ja valmennuksen positiivisista vaikutuksista kasvavan varsan fysiikan kehitykseen löytyy hiukan enemmän tutkimustuloksia. Varhainen liikunta luo fyysisiä edellytyksiä kilpaurheilijaksi kehittymiselle ja varhain aloitettu valmennus edesauttaa varhaista kilpauran aloittamista. Seuraavassa kappaleessa (2.1) perehdytään Tupamäen (2010), Saastamoisen (2011) sekä Salosen (2008) näkemyksiin aiheesta tutkimustulosten pohjalta. Tämän luvun viimeinen kappale (2.4) puolestaan käsittelee jalostusvalintoja Backin (2016), Saastamoisen (1991, 2012) ja Salosen (2008) tutkimusten ja näkemysten pohjalta.

2.1 Liikunta ja valmennus

Varsan kasvatusoloilla, eli olosuhteilla ja hoitokäytännöillä sen elinympäristössä, on paljonkin merkitystä varsan kasvuun ja kehitykseen ennen ajo-opetuksen ja valmennuksen aloittamista. Esimerkiksi varsojen kasvunopeutta, jänteiden kollageenipitoisuutta sekä luun ja sidekudosten

tiivistymistä mittaamalla on todettu liikunnan olevan eduksi varsan kehitykselle. (Tupamäki, 2010) Varhain aloitetulla liikunnalla on todettu olevan jopa isompi merkitys luuston kehitykselle kuin ruokinnalla (Saastamoinen, 2011). Varsan tulisi liikkua tarpeeksi paljon jo aivan pienestä pitäen, jotta sen elimistö olisi kehittynyt tietylle tasolle mm. hapenottokyvyn, sydämen koon ja lihaskapillaarien osalta jo ensimmäisen 18 elinkuukauden aikana, milloin puolestaan useimmiten aloitetaan ajovalmennus ravurivarsoilla. Liikunta kehittää varsan liikkeitä ja tasapainoa, vahvistaa luita, niveliä, jäniteitä ja nivelsiteitä, kehittää hengitys- ja verenkiertoelimistöä, nopeuttaa kasvua ja ehkäisee ylipainoa sekä totuttaa rasitukseen niin, että liikunnasta tulee tapa. (Tupamäki, 2010)

Suomessa varsat perinteisesti viettävät ainakin kaksi ensimmäistä kesäänsä laitumilla ja useimmiten ne siellä liikkuvatkin riittävästi, etenkin mikäli niillä on ikäistään leikkiseuraa ja tarpeeksi tilaa vaihtelevassa, mielellään kumpareisessa, maastossa. Laidunajan ulkopuolellakin tulisi kuitenkin huolehtia varsojen riittävästä liikunnasta sopivalla pohjalla. Pihattojen yleistymisen kasvatustalleilla on luonut varsoille lisää mahdollisuutta riittävään liikuntamäärään vuorokaudessa verrattuna tallissa pitämiseen lyhyillä tarhausajoilla. Eräs tutkimus totesi vapaan laidunnuksen ja liikunnan varsaryhmän kasvavan ja kehittyvän parhaiten verrokkiryhmiin verraten. Verrokkiryhmistä toinen ryhmä oli kokonaan karsinalevossa ja toinen ryhmä oli muuten karsinalevossa, mutta otettiin päivittäin kovatempoiseen juoksuliikuntaan. Tutkimuksen varsoja seurattiin syntymästä 5 kuukauden ikään saakka. (Tupamäki, 2010)

Varsoille sopiva tarhanpohja ei saisi olla liian pehmeä, vaan siinä tulisi olla riittävästi kovuutta (Tupamäki, 2010). Liian pehmeä alusta ei kuormita luustoa tarpeeksi ja se rasittaa myös nivelsiteitä ja -rustoja tarpeettomasti. Luuston ja nivelten kehittymistä ja mukautumista rasitukseen on analysoitu lämmin- ja täysiverisillä hevosilla tehdyssä tutkimuksessa, jossa todettiin mukautumisen rasitukseen luustossa ja nivelissä päättyvän jo 18 kuukauden iässä. Täten luuston ja nivelten tulisi saada tarpeeksi kuormitusta jo ennen tätä ikää. Tämä tarkoittaa riittävää liikuntaa sopivalla pohjalla jo ennen ajovalmennuksen aloittamista. Tarhan pohja ei saisi myöskään olla liukas tai kuhmurainen. Tarhan on oltava myös riittävän suuri pinta-alaltaan (ainakin 400 – 500 neliometriä), jotta varsat pääsevät liikkumaan kaikissa askellajeissa. (Saastamoinen, 2011) Tupamäki (2010) suosittelee jo maitovarsojen ja emien laitumiksi kumpareisia ja vaihtelevassa maastossa olevia laitumia varsojen koordinaatiokyvyn kehittämiseksi. Koordinaatiokyvyn ja hermotukseen voidaan aikanaan valmennuksella vaikuttaa vain noin 30 %, joten varsan koordinaatiokyvyn kehittäminen riittävän varhain on merkittävässä roolissa ravimekaniikan hallitsemiseen myöhemmällä raviuralla (Tupamäki, 2010).

Kuten edellä tuli ilmi, on tärkeää huolehtia varsan riittävästä liikunnasta jo aivan pikkuvarsasta lähtien, jotta kehitys saadaan tietylle tasolle jo ennen ajovalmennuksen aloitusta (Tupamäki, 2010). Varsan valmennuksessa tulee liikuntaa lisätä vähitellen asteittain. Rungas vapaa liikunta myös

valmistelee varsaa ajo-opetuksen aloitukseen eikä liikunnan lisäystä tulee liikaa kerralla. Ajo-opetus puolestaan toimii varsalle valmistelevana vaiheena varsinaiseen ajamiseen. (Saastamoinen, 2011)

Rasituksen lisäämisessä varsan valmennuksessa on syytä olla maltillinen, sillä luiden kivennäispitoisuus alkaa laskea noin 2 kuukauden kuluttua valmennuksen aloituksesta. Tämä jatkuu noin 2 kuukauden ajan, kunnes luiden kivennäispitoisuus alkaa uudelleen taas nousta. Syynä tähän on luuston aluksi heikko kyky sopeutua valmennuksesta aiheutuneeseen rasitukseen, ennen kuin luun tiheys alkaa uudelleen kasvaa valmennuksen tuloksena. Tästä johtuen nuorten hevosten rasitusvammat ovatkin yleisimpiä juuri 2-3 kuukauden kuluttua valmennuksen aloittamisesta luiden ollessa rakenteeltaan tilapäisesti heikentyneitä. Nuoren hevosen valmennusmäärää tulisi lisätä vasta noin 4 kuukauden kuluttua valmennuksen aloittamisesta. (Saastamoinen, 2011)

Jatkossakin rasitusta ja nopeuksia tulisi valmennuksessa lisätä vähitellen ja valmennuksessa on aina huomioitava hevosen yksilöllinen kehitysaste sekä terveys. Kohtuullisella valmennuksella ja sopivilla valmennusalustoilla voidaan ehkäistä rasitusvammojen syntyä. Liian voimakkaalla valmennuksella rasitetaan nuoren hevosen jänteitä ja niveliä liiaksi, jolloin loukkautumisriski kasvaa. Valmennuksen alkuvaiheessa luuston aineenvaihduntaa saadaan parhaiten tehostettua hidastempoisella harjoittelulla, kun taas myöhemmin valmennuksen edettyä puolestaan nopeusharjoittelu edistää luuston aineenvaihduntaa hölkkäharjoittelua enemmän. (Saastamoinen, 2011)

Tutkimusten mukaan aikaisin valmennukseen tulleet ja kilpauransa aloittaneet hevoset ovat kestävimpiä ja saavuttavat muita paremmat tulokset (Saastamoinen, 2011 & Salonen, 2008). Hevosen vielä kasvaessa aloitetulla valmennuksella tiedetään saatavan paras vaikutus. Lihassolujakaumaan päästään nuorella hevosella vaikuttamaan valmennuksella positiivisesti nopeiden lihassolujen lisääntyessä valmennuksen seurauksena. Hevosen yksilöllisyys on kuitenkin aina otettava huomioon valmennuksen aloittamista suunnitellessa: yksilöllisestä kypsyydestä riippuen ajo-opetuksen aloittamisen ikähaitari voi olla 15 – 20 kk. Tässä kohtaa omistajalta ja valmentajalta kysytäänkin hevossilmää erottaa aikaiset ja myöhäiset yksilöt toisistaan. Yleisesti ottaen suurikokoiset ja suureksi kasvavat hevoset kehittyvät pienikokoisia ja pieneksi jääviä hitaammin ja ovat myös herkempiä valmennuksen aiheuttamalle rasitukselle. (Saastamoinen, 2011)

Valmennuksella saatavat vaikutukset vaihtelevat paljon eri ominaisuuksien välillä. Nopeus on löydyttävä kilpahevoselta sen perimästä, sillä nopeutta ei pystytä valmennuksella lisäämään hevoselle kuin korkeintaan 10 – 20 %. Eniten valmennuksella voidaan vaikuttaa lisäävästi lihasvoimaan (yli 100 %), maksimaaliseen hapenottoon (80 %) ja sydämen kokoon ja lyöntivolyymiin (40 %). Veren määrään, lihaskapillaareihin ja koordinaatiokykyyn sekä hermotukseen voidaan kaikkiin vaikuttaa lisäävästi 30 %. Varsan valmennuksessa ei kuitenkaan varsinaista voimavalmennusta ole vielä

suositeltavaa tehdä ja voimaa voidaan hankkia myöhemminkin. Fyysisten ominaisuuksien valmentamisen lisäksi valmentajan tulisi vielä osata valmentaa varsaa niin, että se itse haluaa juosta. (Tupamäki, 2010)

2.2 Kilpailu-uran aloitusikä

Salosen (2008) tutkimuksen mukaan aikaisin ravikilpailu-uransa aloittaneet suomenhevoset menestyvät muita paremmin, ovat ravivarmempia sekä saavuttavat parempia vuosittaisia ennätyksiä kuin myöhemmin uransa aloittaneet suomenhevoset. Motan ja Oliveiran (2000) laukkahevosille tehdyssä tutkimuksessa todetaan samaa eli aikaisin aloittaneiden kilpahevosten saavuttavan parempaa kilpailumenestystä sekä myös olevan terveempiä kuin myöhään kilpauransa aloittaneet kilpahevoset. On toki huomioitava, että hevosen opetus ja valmennus on aloitettava myös aikaisin, mikäli pyritään aloittamaan kilpaura aikaisin. Aikaisin aloitetulla valmennuksella on myös myönteinen vaikutus hevosen tulevaan kilpauraan, sillä kasvuiässä suoritettulla valmennuksella voidaan vaikuttaa elimistön kehittymiseen kilpaurheilijalle sopivaksi. (Saastamoinen, 1991, 2011 & Tupamäki, 2010)

Kilpauran aloituksen aikaisuuteen suuresti vaikuttavia tekijöitä ovat hevosen terveys ja lahjakkuus. Lahjakkaimmilla sekä terveillä hevosilla päästään yleensä aloittamaan kilpaileminen aiemmin kuin muilla hevosilla. (Saastamoinen, 1991)

Oriit ovat keskimäärin tammoja parempia kilpahevosia ja aloittavat myös kilpauransa tammoja aikaisemmin (Saastamoinen, 1991). Salonen (2008) mainitsee myös ruunat tammoja paremmiksi kilpahevosiksi. Sukupuolten väliset erot kasvavat entisestään hevosten vanhetessa (Saastamoinen, 1991).

Suomenhevosista, jotka aloittavat ravikilpailu-uransa kolme- tai neljävuotiaana, suurin osa kilpailee kaikkina kausina kuusivuotiaaksi asti. Tässä tulee jo selkeä ero viisivuotiaana ravikilpailu-uransa aloittaneisiin suomenhevosiiin: niistä suurempi osa on niitä, jotka kilpailevat vain yhden kauden, kuin niitä, jotka jatkavat kilpailemista kuusivuotiskaudelle. Hevoset, jotka aloittavat uransa jo kolmevuotiaana, ansaitsevat enemmän rahaa kilpailua kohden kuin muut kahdeksanvuotiskauteen asti. Tämän jälkeen taso kuitenkin laskee ja kaksitoistavuotiskaudella nämä hevoset ansaitsevat vähemmän rahaa kuin muut. (Salonen, 2008) Saastamoisen tutkimuksessa (1991) kuitenkin todetaan yksilöiden välisten erojen hevosten kehityksessä vaikuttavan kilpauran aloitusikään. Vaikkakin hän toteaa aikaisin kilpauransa aloittaneiden menestyvän paremmin urallaan kuin myöhään aloittaneiden, niin on kuitenkin tärkeää huomioida, että aikaisin kehittyneet hevoset eivät saavuta urallaan sen parempaa ravikilpailumenestystä kuin myöhään kehittyneet hevoset. Aikaisin aloitettu valmennus ja kilpaura ovat eduksi hevosen kehitykselle ja ravikilpailumenestykselle (Saastamoinen, 1991).

2.3 Yleisimmät syyt kilpailu-uran myöhäiseen aloitukseen/kilpailemattomuuteen

Yleisimpiä syitä ravihevosen kilpauran myöhäiseen aloitukseen tai kilpailemattomuuteen ovat hidas kasvu, hidas kehitys, huono luonne, loukkaantumiset ja sairastelut. Huonon ravikilpailumenestyksen sekä kilpailemattomuuden syitä ovat myös lahjattomuus sekä huono valmennus. Huono ortopedinen terveys ja osteokondroosi huonontavat ravikilpailuissa saavutettavaa menestystä ja ovat usein myös syynä kilpailemattomuuteen. (Saastamoinen, 1991)

Myös varsan kasvattajan käyttämällä kasvatusmenetelmillä on melko iso merkitys hevosen myöhemmälle kilpauralle. Ensimmäisen elinvuoden aikana ympäristötekijöillä, kuten ruokinnalla ja liikunnalla, on suurin vaikutus kasvuun. Myös syntymäkuukaudella on etenkin ensimmäisen elinvuoden aikana vaikutusta hevosen kasvuun ja kehitykseen. Paras aika varsalle syntyä Suomessa on toukokuu. Myöhäiskesällä tai syksyllä syntyneillä varsoilla kasvu on heikointa. (Saastamoinen, 1991) Salonen (2008) on tutkinut myös syntymäajankohdan yhteyttä ravikilpailumenestykseen ja toteaa huhti-toukokuun erottuvan suosituimpana syntymäajankohtana. Hänen tutkimuksessaan ei kuitenkaan vaikuttanut syntymäkuukaudella olevan tilastollisesti merkittävää yhteyttä hevosten kilpailujen määriin, muuntamattomiin voittosummamittoihin tai laukka- ja hylkäysmittoihin.

Saastamoisen tutkimuksessa (1991) perehdyttiin myös siihen, onko sillä merkitystä, kuka valmennuksen suorittaa: ammattivalmentaja vai hevosen omistaja itse. Tällä ei nähty olevan merkittävää merkitystä hevosen ravikilpailumenestykseen eikä kilpailemattomuuteen. Kilpauran myöhäisellä aloituksella ja omistajien itse suorittamalla valmennuksella on jonkin verran yhtäläisyyttä, koska usein lahjakkaimmat ja varhaiskypsät varsat vietään ammattivalmentajan valmennukseen ja ne varsat, joista ei odoteta yhtä paljon tai yhtä aikaisin, jätetään kotitalliin omistajan omaan valmennukseen. Omistaja suhtautuu valmennukseen usein myös harrastusluonteisesti ja haluaa säästää hevostaan, joten hän tuo hevosensa kilparadoille myöhemmin kuin ammattivalmentaja.

2.4 Jalostusvalinnat ja periytyvyys

Kilpahevosjalostuksessa on aina pyritty jalostamaan ja kasvattamaan varhaiskypsiä ja hyvän suorituskyvyn omaavia hevosia. Useilla hevosroduilla suorituskyypainotteinen jalostus on johtanut niiden terveyden ja kestävyden heikkenemiseen. Nykyään onneksi hevosjalostuksessa on siirretty painopistettä pelkästä suorituskyvyn jalostamisesta myös kestävyys-, terveys- ja käyttöominaisuuksien jalostamiseen. Nykypäivän hevosjalostuksessa tulisikin välttää sairaiden hevosten käytöstä, sekä hevoskannan terveyden ja kestävyden että myös hevoskasvatuksen eettisyyden ja imagon parantamiseksi. Terveysominaisuuksien jalostumisella paremmiksi on usein myös taloudellisesti suuri merkitys. Huomioitavaa kuitenkin on, että hevosen hoito ja ympäristötekijät vaikuttavat suuresti

hevosen terveyteen. Sairaudet eivät suoraan periydy, mutta sairastumisalttius periytyy ja altistava ympäristö voi sairastuttaa sairastumisalttiuden omaavan yksilön. (Saastamoinen, 2012)

”Hyvä terveys ja kestävyys ovat edellytyksiä sille, että hevosia pystytään valmentamaan, kilpailuttamaan ja muutoin käyttämään täysipainoisesti ilman sairastumisen aiheuttamia keskeytyksiä” (Saastamoinen, 2012).

Nuorilla hevosilla on suurempia eroja nopeudessa, riippuen yksilöiden kehitysvaiheista, kuin vanhemmilla hevosilla. Nuorena kilpaileminen mahdollistaa jalostukseen käytettävien yksilöiden valinnan varhain, jolloin sukupolvien välinen aika lyhenee ja jalostustyö nopeutuu. Kilpauran aloittaminen aikaisin myös vähentää omistajalle aiheutuvia kustannuksia hevosenpidosta. Aikaisin ravikilpailu-uransa aloittaneet hevoset ovat useimmiten terveempiä ja parempia kilpahevosia kuin myöhemmin aloittaneet, joten aikaisin aloittaneista hevosista löytynee useimmiten myös parhaat yksilöt jalostusvalintoihin. (Saastamoinen, 1991)

Periytymisastetta tutkittaessa eri kilpailumenestystä kuvaavilla mitoilla saadaan korkein periytymisaste vuoden parhaalle ajalle. Vuoden parhaassa ajassa on myös tapahtunut vuosien saatossa perinnöllistä edistymistä. (Salonen, 2008) Myös Saastamoinen (1991) on tutkimuksessaan saanut korkeimman periytymisasteen vuoden parhaalle ajalle, joten parhaiden tammojen astuttaminen parhailla oreilla on varmastikin perusteltu tapa toimia ravihevosjalostuksessa. Sprintterityyppisten hevosten on todettu kehittyvän nopeammin kuin stayertyyppisten hevosten (Saastamoinen, 1991).

Hevosten kokoa kuvaavilla mitoilla on voimakkaat periytymisasteet eli jalostusvalinnoilla voidaan vaikuttaa jalostettavien yksilöiden kokoon. Suuren koon suosiminen johtaa useimmiten voimakkaaseen kasvuun varsan ensimmäisenä elinvuotena, sillä ensimmäisen elinvuoden kasvunopeudella ja varsan aikuiskoolla on melko korkea positiivinen korrelaatio. Suuren koon suosimisella ei voida kuitenkaan vaikuttaa kehitysnopeuteen eikä täysikasvuisuuden saavuttamiseen. Ensimmäisenä elinvuotenaan voimakkaasti kasvaneiden hevosten kasvu hidastuu yleensä voimakkaasti myöhemmissä kasvuperiodeissa. Yleisesti ottaen suurikokoiset eläimet ovat hitaasti kasvavia ja kehittyviä. Suurikokoisilla hevosilla on todettu kasvurajojen umpeutuvan myöhemmin kuin keskikokoisilla tai pienillä hevosilla. (Saastamoinen, 1991, 2012)

Nopea kasvu voi altistaa luuston kasvu- ja kehityshäiriöille kuten osteokondroosille ja osteokondroottisten muutosten onkin todettu olevan yhteydessä hevosten suureen kokoon. Luustosairauksien periytyvyysaste on tutkimuksien mukaan samaa luokkaa kuin nopeuden periytyvyysaste, n. 0,20 – 0,30. Osteokondroosi on toistaiseksi vielä yleisempää lämminverisillä ravihevosilla kuin kylmäveriroduilla. (Saastamoinen, 1991, 2012) Suomenhevosilla osteokondroosin esiintyminen on kuitenkin selvästi nousussa aiempiin sukupolviin verrattuna. Vuosina 2014 ja 2015 kuvattiin

irttopalatutkimusta varten 654 nuorta suomenhevosta, jotka olivat syntyneet vuosina 2009 – 2014. Näistä jopa 17 % omasi osteokondroottisia muutoksia vähintään yhdessä nivelessä. Muutoksia kahdessa tai useammassa nivelessä omasi 2,6 % kuvatuista hevosista. Verrattaessa näitä tuloksia aikavälillä 1987 – 2015 välillä jalostusarvosteluun (ent. kantakirjaus) tarjottujen suomenhevosorien röntgenkuvien tuloksiin, voidaan huomata melko iso ero osteokondroottisten muutosten määrässä näihin nuorempiin hevosiin. Jalostusarvosteluun tarjottuja oreja oli yhteensä 889 ja niistä 10 % omasi osteokondroottisia muutoksia vähintään yhdessä nivelessä. Molemmissa hevosryhmissä eniten osteokondroottisia muutoksia löytyi kinnernivelistä. Osteokondroosin kehittymiseen vaikuttaa useita eri tekijöitä, mutta merkittävimpiä alttiutta lisääviä tekijöitä vaikuttaisivat olevan geneettinen alttius sairastua ja korkea sukusiitosaste. Jalostusvalinnoilla voidaan vaikuttaa osteokondroosin esiintyvyyteen. (Back, 2016)

Suomenhevosilla tavataan tyypillisenä ja perinnöllisen taustan omaavana sairautena kaviorustojen luutumaa. Periytymisasteen arvio kaviorustojen luutumalle on 0,30 – 0,50, mikä on korkea lukema. Kaviorustonluutuma aloittaa kehittymisensä jo nuorella hevosella ja luutuman haitta-aste määrittää olennaisesti hevosen käyttöä sen loppuelämän. Jalostusarvostelussa kaviorustonluutumat kirjataan aina arvostelulausuntoon ja ne alentavat hevosen pisteytystä sekä palkintoa. (Saastamoinen, 2012) Kaviorustonluutumaa sairastavan hevosen kohdalla tulisi tarkkaan ja kriittisesti harkita sen jalostukseen käyttämistä.

3 KATSAUS SUOMENHEVOSTEN IKÄLUOKKAKILPAILUIHIN

Ikäluokkakilpailut ovat suomalaisen ravihevoskasvatuksen näyteikkuna sekä alan toimijoille että yleisölle. Ne ovat myös oiva menestymismahdollisuus sekä nuorten hevosten omistajille että myös hevosten kasvattajille. Hyvien kilpahevosten kasvattajien palkitseminen ikäluokkalähdöistä ansaituilla kasvattajapalkkioilla mahdollistaa laadukkaan kasvatustyön jatkumista. Ikäluokkakilpailuissa menestyminen on merkittävä saavutus sekä hevoselle, valmentajalle, omistajalle että etenkin kasvattajalle.

Ikäluokkakilpailut ovat yleensä ennakkomaksullisia kilpailuja, eli niihin on osallistumisoikeus vain ennakkomaksut maksaneilla hevosilla. Ennakkomaksujen avulla saadaan palkintosummaa korkeammaksi. Suomenhevosilla on mahdollisuus kilpailla ikäluokkakilpailuissa 3-, 4- ja 5-vuotiaina. Tässä luvussa esitellään tarkemmin kahta suurta ikäluokkakilpailua, Suomenhevosten Kriteriumia ja Keskisuomalaista Derbyä.

3.1 Suomenhevosten Kriterium

Suomenhevosten Kriterium on 4-vuotiaiden suomenhevosten koitos, joka on järjestetty vuodesta 1975 lähtien. Se kilpaillaan vuosittain Teivon raviradalla Tampereen Ylöjärvellä. Kriterium on suomenhevosten suuripalkintoinen ikäluokkakilpailu: sen voittaja ansaitsee nykyisin 57 000 euroa. Suomenhevosten Kriterium juostaan 2100 metrin matkalla ja karsintalähtöjä järjestetään enintään neljän lähdön verran. Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) on tarkasteltu Suomenhevosten Kriteriumia vuosina 1999, 2004, 2009 ja 2014 syntyneiden ikäluokkien osalta. Liitteissä Suomenhevosten Kriteriumin kunniataulukko (Liite 3). (Teivon Ravikeskus, 2019)

Taulukko 1. Suomenhevosten Kriteriumin tarkastelua neljän valitun ikäluokan osalta (Haavisto, 2019).

Ikäluokka	1. maksuerän maksaneet	kaikki maksuerät maksaneet	karsintoihin ilmoitetut	voittaja ja tulos
1999 syntyneet	419	72	17	I.P. Vipotiina 30,1a/2600m
2004 syntyneet	407	81	20	Jonkkari 28,5a/2100m
2009 syntyneet	459	95	27	Koivikon Kalle 25,2a/2100m
2014 syntyneet	269	58	16	Sirukasson 26,8a/2100m

3.2 Keskisuomalainen Derby

Keskisuomalainen Derby on järjestetty vuodesta 1975 lähtien ja se kilpailaan vuosittain 2140 metrin matkalla ryhmälähtönä Jyväskylän raviradalla Killerillä. Derby on 5-vuotiaille suomenhevosille suunnattu ennakkomaksullinen suurkilpailu, jonka pääpalkinto vuonna 2019 oli 45 000 euroa. Taulukossa 2 Derby tarkasteltuna vuonna 2014 syntyneen ja vuonna 2019 siinä kilpailleen ikäluokan osalta. Liitteissä Keskisuomalaisen Derbyn kunniataulukko (Liite 4). (Keski-Suomen Ravirata Oy, 2019)

Derbyyn ilmoitetuille hevosille järjestetään myös useita Derby-sarjoja. Tammät, joista on maksettu sekä kaikki Derbyn ennakkomaksut että Tammaderbyn ennakkomaksu, ovat oikeutettuja osallistumaan 5-6-vuotiaina Tammaderbyyn. Tammaderbyn ykköspalkinto vuonna 2018 oli 15 000 euroa. (Keski-Suomen Ravirata Oy, 2019)

Taulukko 2. Keski-suomalaisen Derbyn tarkastelua ikäluokan 2014 osalta (Keski-Suomen Ravirata Oy, 2019 & Suomen Hippos ry, 2019).

	2014 syntyneet
kaikki maksuerät maksaneet	64
karsintoihin ilmoitetut	24
voittaja ja tulos	Landen Paukku 24,1a/2140m

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen tekoon käytetyt tutkimusmenetelmät, pureudutaan keskeisiin tutkimuskysymyksiin ja esitellään tutkimuksen toteutusta käytännössä.

4.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusta toteutettiin kahdella eri tutkimusmenetelmällä. Tutkimuksen kohteena olevan ikäluokan hevosten tarkastelua tehtiin Hippoksen Heppa-tiekannasta haetun perus- ja kilpailutiedot käsittävän aineiston pohjalta. Tämän lisäksi toteutettiin verkkokyselytutkimus em. aineiston lajittelun pohjalta valikoidulle kohderyhmälle. Vastauksista saatiin kyselytutkimuksen aineisto. Vastanneiden ja yhteystietonsa jättäneiden kesken yllätyspalkintoja arpomalla pyrittiin lisäämään kohderyhmän vastausmotivaatiota. Monelle kuitenkin varmasti jo mahdollisuus tuoda omia kokemuksiaan ja mielipiteitään esille oli riittävä kannustin vastaamaan kyselyyn, sillä kaikki eivät jättäneet yhteystietojaan vaan vastasivat kyselyyn täysin anonymina.

Tutkimuksen tekoon käytettiin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa määrällistä tutkimusta. Se painottuu kokeiluun, todentamiseen ja faktoihin. Kvantitatiiviset tutkimusmenetelmät ovat looginen ja kriittinen lähestymistapa asioiden tutkimiseen. (Räsänen, n.d.) Kvalitatiivisesta tutkimuksesta käytetään puolestaan nimeä laadullinen tutkimus. Kvalitatiivista tutkimusta voidaan tehdä monin eri tavoin, joten se ei ole vain yhdenlainen tapa tutkia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006) Kvalitatiivinen tutkimus käyttää paljon tulkintaa ja rationaalista lähestymistapaa (Räsänen).

Kvalitatiiviseen tutkimukseen liitetään usein käsite induktio eli aineistolähtöisyys ja kvantitatiiviseen tutkimukseen puolestaan käsite deduktio eli teorialähtöisyys. Tämä on kuitenkin turhan mustavalkoinen yleistys. Näitä päättelymuotoja ei tulisi pitää toistensa vastakohtina. Laadullinen tutkimus ei koskaan ole täysin aineistolähtöistä eikä määrällinen tutkimus koskaan täysin teorialähtöistä. Voidaankin sanoa, että tutkimus ei voi olla täysin yksisuuntaista eikä määrällistä ja laadullista tutkimusotetta tulisi nähdä kilpailevina ja toisensa poissulkevinä. Erilaisilla menetelmillä voidaan saada erityyppistä tietoa täydentämään toisiaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006)

Tässä tutkimuksessa deduktiota on käytetty hyväksi hevosaineiston tutkimisessa sekä tuomalla esiin aiemmin aiheesta tehtyjä tutkimuksia, jotka pohjautuvat suurelta osin tilastoihin. Induktiota on puolestaan käytetty hyväksi vastausaineiston keräämiseen kyselytutkimuksella.

Tutkimuksen teossa käytettävät kyselyt ja haastattelut jaetaan jäseneltyihin, jäseneltemättömiin sekä puolijäseneltyihin haastatteluihin. Jäsenelty haastattelu on selvitystutkimus, missä haastattelun vakioasettelua käytetään korostaen vakioituja vastauskategorioita ja järjestelmällistä otantaa sekä valmiita toimintamalleja yhdistettynä kvantitatiivisiin mittoihin ja tilastollisiin menetelmiin. Jäseneltyjen haastattelujen etu on haastateltavien käytöksen samankaltaisuudessa. Jäseneltemättömiä haastatteluja puolestaan pidetään hyödyllisinä löydösten kannalta. Puolijäsenelty haastattelu eroaa jäseneltemättömästä haastattelusta siten, että käsiteltävät aiheet ja asiat, otoskoot, haastateltavat ihmiset ja kysyttävät kysymykset ovat ennalta määrättyjä. (Räsänen) Tässä tutkimuksessa on käytetty jäseneltyä haastattelu kyselytutkimuksen muodossa.

Kvalitatiivinen tutkimus painottuu usein vastaajan näkökulman ymmärtämiseen ja lähestyy asioita subjektiivisesta ”sisäpiirin näkökulmasta” (Räsänen). Tällöin on suuri riski liioitella asioita tai esittää ne liian puolueellisesti. Näiden riskien minimoimiseksi on hyvä ottaa asioiden tarkasteluun aina myös kvantitatiivista näkökulmaa.

Tutkimuksen validiteettia arvioidessa on syytä muistaa, että tutkittavaa ilmiötä ei kyetä koskaan kuvaamaan raportissa täysin sellaisena kuin se tutkimustilanteessa tai tutkijalle ilmenee, vaan tutkimus on aina vain raapaisu tai kosketus ilmiön pintaan (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

4.2 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen pyrkimys on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

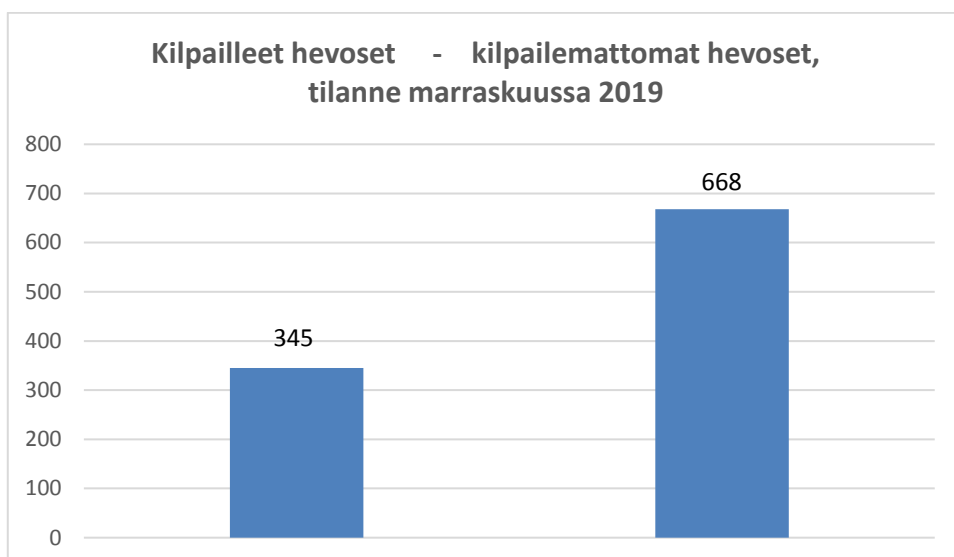
- Mitkä ovat yleisimmät syyt sille, että suomenhevosella ei ole päästy nuorena kilpailemaan?
- Millaisia tavoitteita hevosenomistajilla on nuorten suomenhevosten ravikilpailu-uran suhteen?

- Mikä on nykypäivänä suomenhevosten todellinen starttiintuloprosentti ja kuinka paljon juoksijalinjaisia suomenhevosia on muussa kuin ravikäytössä?
- Mihin muihin käyttötarkoituksiin suomenhevosia käytetään kuin raviurheiluun ja ratsuiksi?
- Minkä ikäisen suomenhevosen kohdalla luovutaan ravikilpailutavoitteista?
- Millaista ravikilpailu-uraa suomenhevosille tavoitellaan eri mittareilla mitaten?
- Miten kilpauran aloitusta viivästyttäviä tekijöitä voitaisiin minimoida?
- Pitäisikö kilpailusarjatarjontaa muuttaa ja miten?
- Millaista koulutustarjontaa hevosenomistajat toivovat liitoilta ja seuroilta järjestettäväksi?

4.3 Ikäluokan jaottelu

Tutkimuksen tekoon on ollut käytössä aineistoa koko tutkittavasta suomenhevosikäluokasta, eli vuonna 2014 syntyneistä suomenhevosista, sukupuoli-, suku- ja kilpailutietojen osalta. Aineisto mahdollistaa ikäluokan hevosten tutkimista ja vertailua monelta eri kantilta. Näistä kilpailusuorituksia raveissa marraskuun loppuun mennessä vuonna 2019 keränneistä yksilöistä on ollut myös eritelty aineisto kilpailutietojen vertailun helpottamiseksi. Kilpailusuorituksiksi on laskettu varsinaisten ravikilpailulähtöjen lisäksi myös opetus- ja koelähdöt, eli toisin sanoen kaikki Hippoksen hevostohtaisissa ravikilpailuhistoriatiedoissa näkyvät suoritukset. Harjoitusraveja ei ole huomioitu kilpailusuorituksiksi eivätkä niiden tulokset näy myöskään Hippoksen Heppa-tietokannassa.

Koko tutkittavan suomenhevosikäluokan hevospäärä kokonaisuudessaan on 1013 hevosta. Näistä vähintään opetus-/koelähdön tai jo ravikilpailusuorituksia marraskuun 2019 loppuun mennessä, eli viisivuotiskauden marraskuun loppuun mennessä, on kerännyt 345 hevosta eli 34 % koko ikäluokasta. Näin ollen kilpailemattomia hevosia on 668 hevosta eli 66 % koko ikäluokasta. Näistä kuitenkin osa on ratsu-, työ- tai pienhevosia. Kuva 1 esittelee kilpailleiden ja kilpailemattomien hevosten suhdetta ikäluokan sisällä.

Kuva 1. Ikäluokan 2014 suomenhevoset vertailtuna suhteessa toisiinsa asetellulla raveissa kilpailleet – kilpailemattomat, tilanne marraskuussa 2019.

Kilpailemattomista hevosista noin 100 yksilöä, eli noin 10 % koko ikäluokasta, on useammassa sukupolvessa ja molempien vanhempien puolelta selkeästi joko ratsu- tai pienhevoslinjaisia ja ne jätettiin suoraan pois tutkimuksen kohderyhmästä. Kilpailemattomiin hevosiiin jäi näin 570 hevosta. Nämä ovat joko selkeästi juoksijalinjaisia hevosia tai niillä on lähisuvussa juoksijalinjaisia hevosia (esim. toinen vanhemmista on ravisukuinen), vaikka saattavatkin itse mahdollisesti olla muita kuin juoksijoita. Hevosten, joilla on lähisuvussa sekä ratsu- että juoksijalinjaisia hevosia, käyttötarkoituksesta ei voi päätellä täyttä varmuutta suvun perusteella. Näin ollen ratsu- ja pienhevosien osuus ikäluokasta on todennäköisesti paljon suurempi kuin tuo 10 %. Mikäli luokitus olisi tehty pelkän isäorin jalostussuunnan perusteella huomioimatta lähisukua muuten, olisi kohderyhmästä poistettu ratsuina ja pienhevosina 173 hevosta.

4.4 Kyselytutkimus

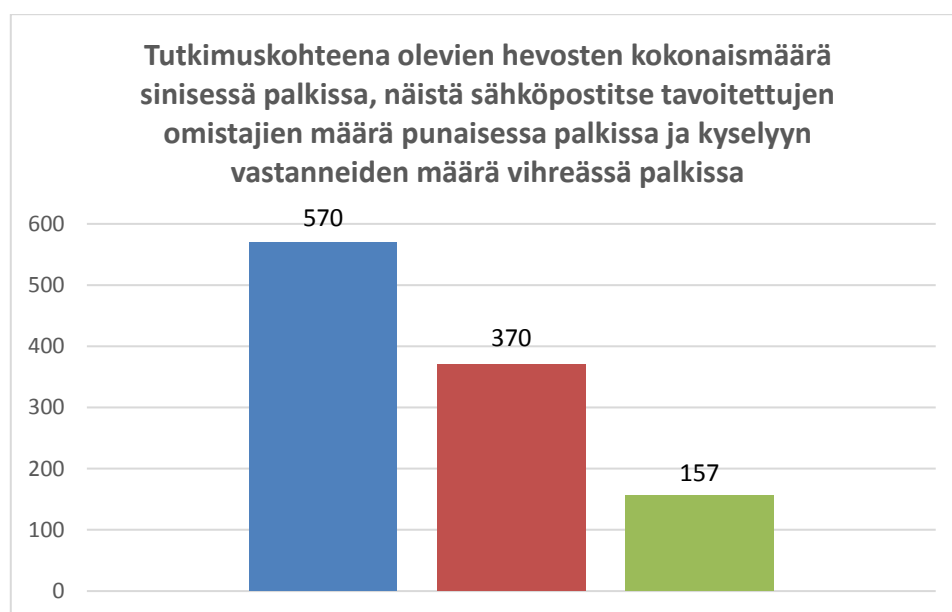
Kyselytutkimus toteutettiin 6.12.2019 – 12.1.2020 välisellä ajanjaksolla verkkokyselynä. Ennen tätä oli kyselyn kysymykset suunniteltu harkiten ja itse kyselylomake laadittu Webropol-ohjelmistolla ja julkaistu verkkolinkkinä. Tätä linkkiä lähetettiin sähköpostitse saattien kera tutkimuksen kohteena olevien hevosten omistajille niiltä osin, keiden sähköpostitiedot oli mahdollista saada Hippoksen Heppa-tietokannasta kyselyn käyttöön. Yhteystiedot hävitettiin niiden käyttämisen jälkeen eikä niitä käytetty muihin tarkoituksiin. Lisäksi kyselyn verkkolinkkiä jaettiin sosiaalisessa mediassa toiveena tavoittaa niitä kohderyhmän hevosten omistajia, joiden tavoittaminen sähköpostitse ei ollut mahdollista.

Kyselyssä oli yhteensä 20 kysymystä, joiden lisäksi kyselyn lopussa oli mahdollisuus vapaan sanan kirjoittamiseen sekä yhteystietojen jättämiseen

arvontaa varten. Kyselyn kysymykset käsittelivät kyselyn kohteena olevan hevosen käyttötarkoitusta, valmennusta, kilpailemattomuuden syitä, alkuperäisiä sekä nykyisiä kilpailutavoitteita ja vastaajan itsensä mielipiteitä toimista hevosten starttiintulon parantamiseksi ja suomenhevosen tavoiteltavasta ravikilpailu-urasta eri mittareilla mitattuna sekä toiveista koulutusten ja luentojen aiheista, joita mm. hevosjalostusliitot järjestävät. Kyselyn mukana lähetetty saate sekä kyselyn kysymykset ovat luettavissa liitteistä (Liitteet 5 ja 6).

Kilpailemattomia hevosia, joilla on juoksijoita lähisuvussa, on tutkittavassa ikäluokassa yli 500 hevosta. Näistä 370 hevosen omistajalle oli mahdollista lähettää kysely sähköpostitse. Sosiaalisen median tavoittamien ja kohderyhmän hevosia omistavien henkilöiden määrää puolestaan on mahdollista määrittää.

Kyselyyn saatiin yhteensä 157 vastausta eli kyselytutkimuksen aineisto koostuu 157 hevosen tiedoista. Kuva 2 vertailee vastausten määrää sähköpostitse lähestytyihin omistajiin ja kaikkiin kilpailemattomiin hevosiin. Vertailtaessa vastausten määrää toimitettujen sähköpostien määrään saadaan vastausprosentiksi 42 %, mikä on erittäin hyvä vastausprosentti. Kaikkiin kohderyhmän hevosiin verrattaessa saadaan kyselyn otannaksi 28 %. Näitä lukuja tarkastellessa voidaan todeta kyselyn virhemarginaalin liikkuvan 5 – 10 prosentin välillä ja kyselyn luotettavuustason lähentelevän 90 prosenttia, jääden kuitenkin hieman alle. Tutkimuksesta riippuen virhemarginaaliksi suositellaan jotain yhden ja kymmenen prosentin väliltä ja luotettavuustasoksi jotain 90 ja 99 prosentin väliltä (Survey Monkey, 2020). Kyselytutkimuksen otanta onnistui täten kohtalaisesti ollen juuri siinä rajoissa, että sen voidaan todeta edustavan kohderyhmää oikein ja luotettavasti. Koko ikäluokan hevosmäärään verrattaessa kyselyyn vastattiin 16 %:n osalta hevosista.

Kuva 2. Kyselyyn vastanneiden määrä tarkasteltuna suhteessa tutkimuksen kohderyhmän kokoon.

5 HEVOSAINEISTO

Tutkimuksen kohteena oleva hevosaineisto on vuonna 2014 syntynyt suomenhevosikäluokka. Kaikki jalostussuunnat huomioiden kyseisen ikäluokan hevosten määrä on 1013 yksilöä. Tutkimusta tehdessä ikäluokan hevoset ovat olleet 5 – 6 -vuotiaita.

5.1 Isäorien jalostussuunnat

Tutkittaessa kohderyhmänä olevan ikäluokan hevosaineistoa isäorien ja niiden jalostussuuntien osalta, voidaan todeta ikäluokan 1013 hevosen jakaantuvan 225 orin jälkeläisiin. Näistä 175 oria on jalostusarvosteltu (ent. kantakirjaus) hyväksytysti jollekin jalostussuunnalle. Loput 50 oria on jalostusarvostelemattomia oreja, joista osalle on myönnetty kotisiitosoikeus. Kuva 3 esittelee hevosten jakaantumisen eri jalostussuuntien isäorien jälkeläisiin.

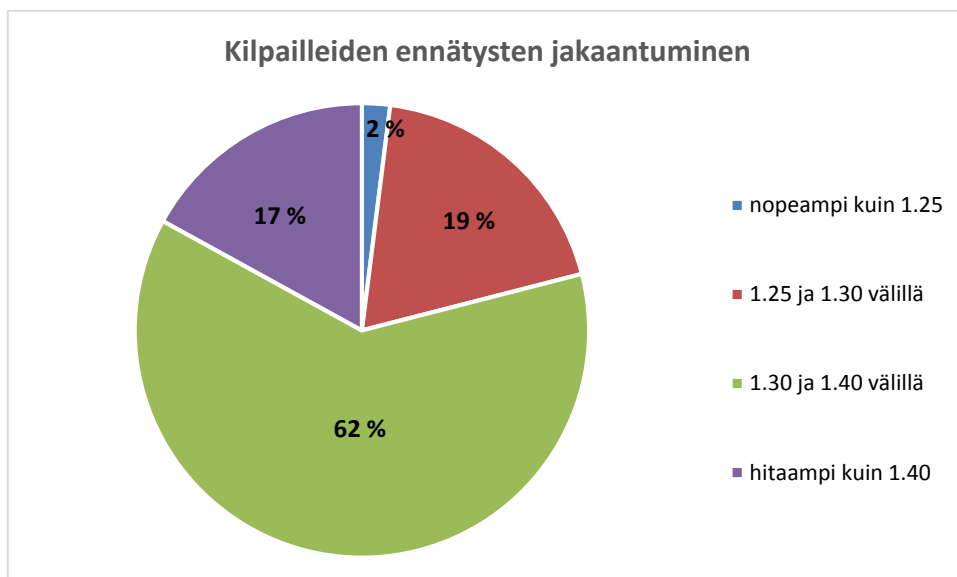
Kuva 3. Ikäluokan 2014 jakaantuminen isäorien jalostussuuntien mukaan.

Juoksijas suunnalle jalostusarvosteltujen isäorien jälkeläisiä on tarkasteltavassa ikäluokassa valtaosa: 73 % koko ikäluokasta. Ratsusuunnan orien jälkeläisiä on toiseksi eniten ikäluokasta: 14 %. Eniten jälkeläisiä ikäluokassa 2014 on saanut Liising, jolla on 90 jälkeläistä tässä ikäluokassa. On kuitenkin muistettava, että suomenhevonen on monipuolinen hevonen rotuominaisuuksiltaan ja vanhempien jalostussuunta ei aina välttämättä kerro jälkeläisen tulevasta urasta. Ratsusuunnan oreja käytetään myös jonkin verran juoksijasukuisille tammoille ja osa menestyvistä kilparatsuistakin on täysin juoksijasukuisia.

5.2 Kilpailleet hevoset

Kilpailusuorituksia raveissa marraskuun 2019 loppuun mennessä oli kertynyt yhteensä 345 hevoselle, joka on 34 % koko ikäluokasta. Näistä 75 hevosta oli juossut vain opetus- ja/tai koelähdössä eli varsinaiseen ravikilpailulähtöön oli osallistunut vähintään kerran urallaan 270 hevosta eli 27 % koko ikäluokasta. Mikäli näitä radalle päässeiden ja kilpailleiden määrää verrataan puolestaan J-suunnan orien jälkeläisten määrään ikäluokassa, saadaan kaikkien radalle päässeiden osuudeksi 47 % ja ravikilpailulähdössä kilpailleiden osuudeksi 36 %. Valtaosa ikäluokan kilpailleista hevosista on J-suunnalle jalostusarvosteltujen orien jälkeläisiä. On kuitenkin muistettava, että kilpailleiden joukossa on myös joitakin hevosia, joiden isä ei ole jalostusarvosteltu J-suunnalle. Nämä isät on jalostusarvosteltu joko eri jalostussuunnalle tai ovat kotisiitosoreja, jolloin niiden varsat saavat ravikilpailuoikeuden kotisiitospykälän vaatimusten täyttyessä. Kotisiitospykälä täyttyy silloin kun varsan isä ja emä ovat saman omistajan omistuksessa vähintään astutuksesta varsomiseen (Suomen Hippos, 2020).

Toistaiseksi saavutettuja ennätyksiä tarkastellessa voidaan todeta valtaosan, 168 hevosen, ennätyksen olevan 1.30,0 – 1.39,9 min/km välillä. Tätä hitaampi ennätys on 45 hevosella. Tähtiaikaisia, eli ennätyksen 1.25,0 – 1.29,9 min/km väliltä saavuttaneita on 52 hevosta. Valioaikaisia, eli nopeamman ennätyksen kuin 1.25,0 min/km saavuttaneita on ikäluokassa 5 hevosta. Kuva 4 havainnollistaa ennätysten jakaantumista kilpailleilla hevosilla.

Kuva 4. Saavutettujen ennätysten jakaantuminen 270 kilpailleella hevosella: 5 hevosella parempi kuin 1.25, 52 hevosella 1.25 ja 1.30 välillä, 168 hevosella 1.30 ja 1.40 välillä ja 45 hevosella 1.40 tai hitaampi. Tilanne marraskuussa 2019.

6 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselyyn vastattiin yhteensä 157 kilpailemattoman hevosen osalta. Kyselyssä ei ollut pakollisia kysymyksiä, koska kaikki kysymykset eivät välttämättä koskeneet kaikkia hevosia. Täten kaikki vastaajat eivät ole vastanneet jokaiseen kysymykseen, eli vastaajien määrä eri kysymyksissä hiukan vaihtelee. Riippuen kysymyksestä osassa vastauksista oli monivalintamahdollisuus ja osassa pystyi valitsemaan vain yhden vastausvaihtoehdon. Vastaajat ja vastaajien hevoset jakaantuivat melko tasaisesti ympäri Suomea asuinmaakuntansa perusteella. Liite 7 esittelee vastaajien jakauman maakunnittain. Tässä luvussa käsitellään kyselytutkimuksen tulokset aihealueittain.

6.1 Vastaajan hevonen

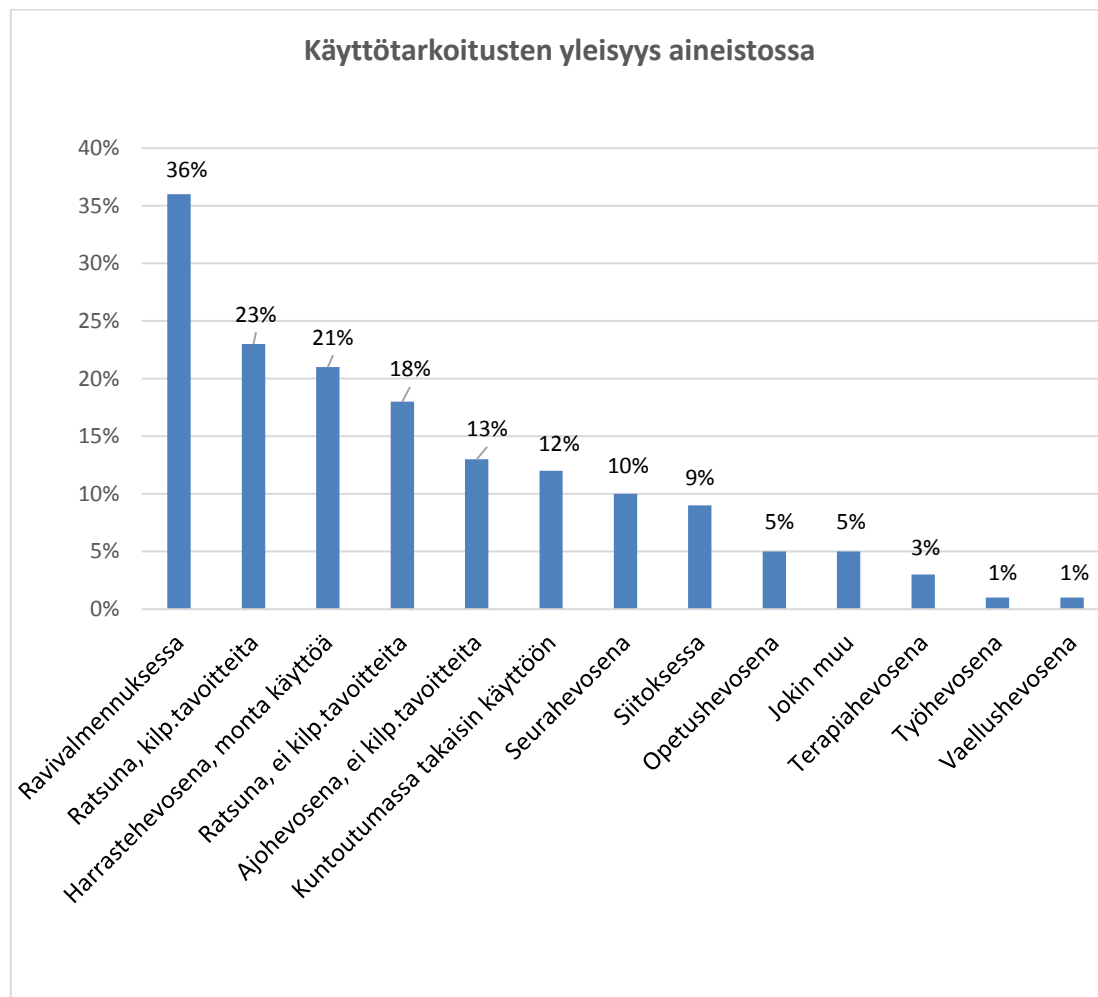
Kyselyä lähetettiin hevosten omistajille, mutta heille annettiin vaihtoehtoksi valtuuttaa hevosensa valmentaja vastaamaan kyselyyn. Kolmessa tapauksessa kyselyyn vastasi hevosen valmentaja omistajan ollessa eri henkilö. Muissa tapauksissa vastaaja oli kyseisen hevosen omistaja. Vastaajista 68 omistajaa eli 44 % oli itse kasvattanut kyseisen hevosen. Kyseisen hevosen alle vuoden iässä oli omistukseensa hankkinut 20 omistajaa eli 13 % vastaajista, 1 – 2 vuoden ikäisenä 28 omistajaa eli 18 % vastaajista ja tätä vanhempana 37 omistajaa eli 24 % vastaajista.

Kyselyaineiston hevosista tammoja on 86 eli 55 %, oreja 10 eli 6 % ja ruunia 60 eli 39 %.

6.1.1 Hevosen käyttö

Kysymyksessä hevosen käyttötarkoituksesta oli mahdollista valita useampi kuin yksi vaihtoehto. Kysymykseen vastasi kaikki 157 vastaajaa ja valittuja vastauksia oli 248 kpl, eli kahta tai useampaa käyttötarkoitusta löytyi melko suurelta osalta hevosista. Yleisimpiä yhdistelmiä vastauksissa olivat: harrastehevonen ja ratsu ilman kilpailutavoitteita (10 kpl), harrastehevonen ja ratsu kilpailutavoitteilla (8 kpl), harrastehevonen ja ajohevonen ilman kilpailutavoitteita (8 kpl), ratsu ilman kilpailutavoitteita ja ajohevonen ilman kilpailutavoitteita (7 kpl), ratsu kilpailutavoitteilla ja ajohevonen ilman kilpailutavoitteita (5 kpl) sekä ravivalmennuksessa ja ratsu (molemmat ratsu-vaihtoehdot yhteenlaskettuina 5 kpl: 3 ratsua, joilla on kilpailutavoitteita ja 2 ratsua, joilla ei ole kilpailutavoitteita ratsupuolella). Siitoksessa olevat hevoset olivat kaikki tammoja ja puolet niistä oli myös ratsastuskäytössä. Seurahevosiksi oli ilmoitettu 10 % kyselyn hevosista, mutta huomioitavaa on, että lähes kaikille niistä oli ilmoitettu myös jokin muu käyttö eli ne eivät ole pelkästään seurahevosina.

Aineiston hevosista 56 yksilöä eli 36 % oli kyselyyn vastaamisen aikaan ravivalmennuksessa ja ravivalmennus keräsikin eniten vastauksia käyttösunnista. Huomioitavaa on, että osa raviuralle tähtäävistä oli kyselyn aikaan kuntoutuksessa. Muut vastaukset jakaantuivat laajasti moniin erilaisiin hevosten käyttötarkoituksiin. Kuva 5 esittelee eri vastausvaihtoehtojen valintojen määrää vastaajien kesken. Jokin muu, mikä -vaihtoehtoon tuli tarkentaviksi vastauksiksi mm. ”rekihommia”, ”ratsukoulutuksessa” ja ”valmentautuu ratsastusjousiammuntaan tavoitteellisesti”.

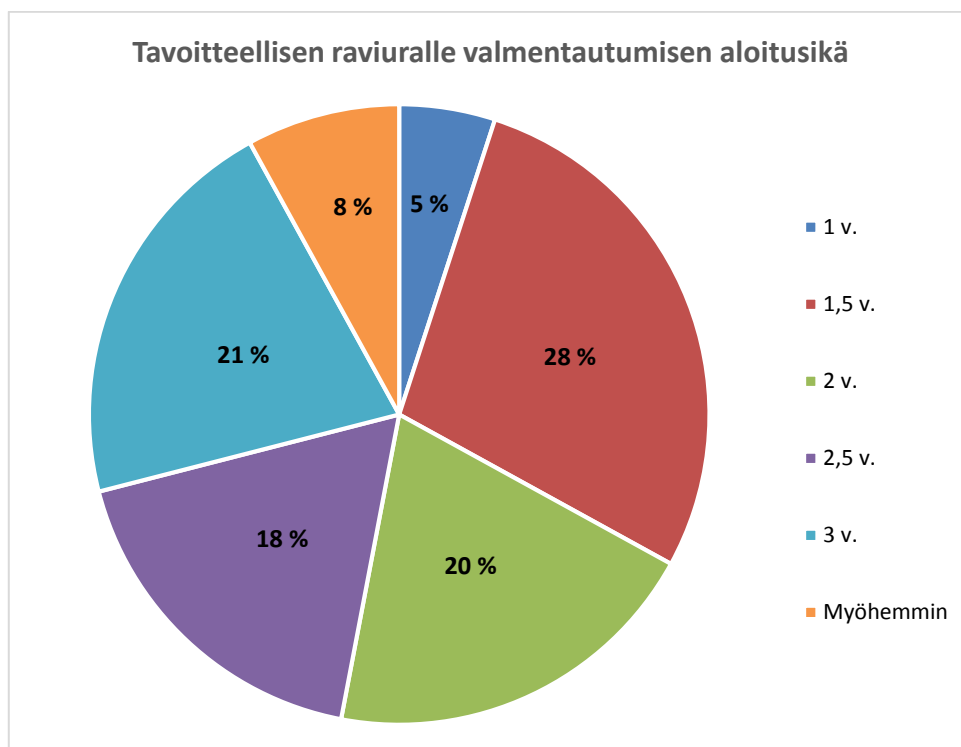
Kuva 5. Eri käyttötarkoitusten jakautuminen aineiston hevosten kesken, osalla hevosista on useampi kuin yksi käyttötarkoitus.

6.1.2 Ajo-opetus ja tavoitteellisen valmennuksen aloitus

Hevosien ajo-opetusta koskevaan kysymykseen vastattiin 154 hevosien osalta. Vastausten hevosista 21 eli 14 % on sellaisia, joita ei ole ollenkaan opetettu ajolle. Vuoden iässä ajolle oli opetettu 28 hevosta eli 18 %, 1,5 vuoden iässä 68 hevosta eli 44 %, 2 vuoden iässä 25 hevosta eli 16 % ja tätä myöhemmin 12 hevosta eli 8% vastanneista. Yleisintä ajo-opetus aineiston hevosilla on siis ollut 1,5 vuoden iässä ja toiseksi yleisintä 1 vuoden iässä.

Myös suuri osa niistä hevosista, joille ravikilpailu-uraa ei ole alun pitäenkään suunniteltu, oli opetettu ajolle.

Kysymykseen hevosen tavoitteellisen ravivalmentamisen aloittamisen ajankohdasta vastattiin 155 hevosen osalta. Näistä 55 hevosen eli 35 % osalta vastattiin, ettei niitä ole valmennettu ravikäyttöön ollenkaan. Jäljelle jäävät 100 hevosta jakaantuvat valmennuksen aloitusiän suhteen kuvan 6 osoittamalla tavalla. Myöhemmin-vaihtoehdon valinneiden 8 hevosen osalta oli tarkennettu kahden hevosen aloittaneen 3,5 vuoden iässä, kolmen hevosen aloittaneen 4 vuoden iässä ja kolmen hevosen puolestaan aloittaneen vasta 5 vuoden iässä tavoitteellisen valmentautumisen raviuralle.

Kuva 6. Ravivalmennuksen aloitusikä kyselyaineiston ravivalmennetuilla hevosilla.

6.1.3 Valmentaja

Kysymykseen hevosen nykyisestä valmentajasta ja valmentajan lisenssi-luokasta vastattiin 154 hevosen osalta. Näistä 80 hevosella (52 %) ei ole vastuvalmentajaa, koska ne ovat muussa kuin ravikäytössä. Vastuvalmentaja ilmoitettiin 74 hevoselle (48 %), joihin lukeutuvat myös kuntoutuksessa olevat ravihevoset varsinaisessa ravivalmennuksessa olevien hevosten lisäksi.

Suurin osa, 88%, valmennettavista/kuntoutettavista hevosista on joko omistajan itsensä tai omistajan perheenjäsenen valmennuksessa. Itse

hevostaan valmentaa 59 hevosenomistajaa ja omistajan perheenjäsenen valmennuksessa on 6 hevosta. Vieraalla valmennuksessa puolestaan on 9 hevosta eli 12 % ravivalmennuksessa olevista. Taulukko 3 esittelee valmentajien lisenssiluokkien jakaantumisen.

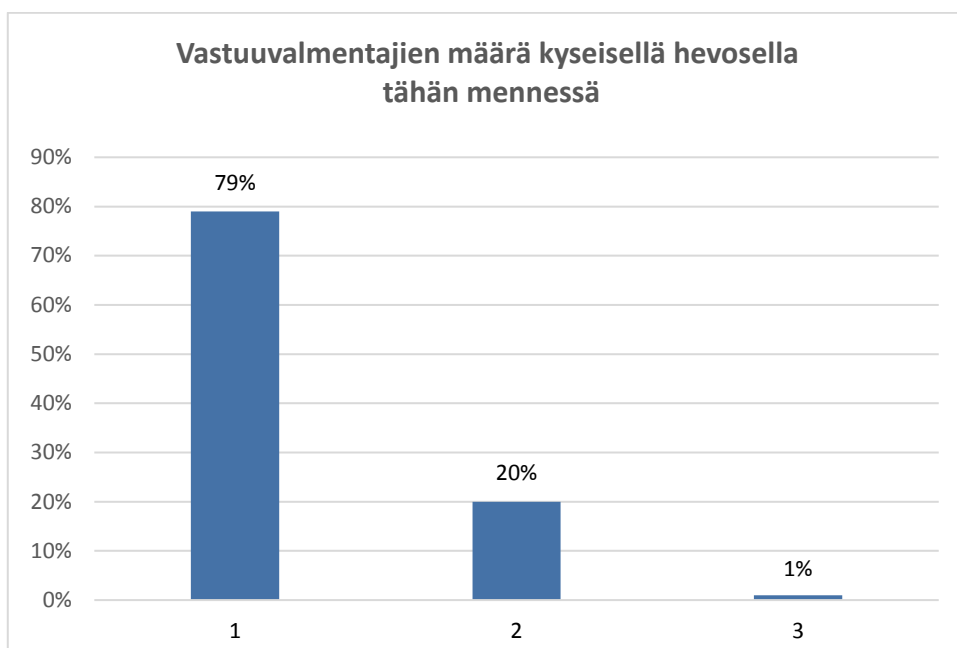
Taulukko 3. Valmentajien lisenssiluokat jakautuvat seuraavasti:

(A = ammattivalmentaja, B = kilpailija, C = harrastaja, D = ammattiohjastaja, S = seniori)

Valmentajan lisenssiluokka	Omistajavalmentajat	Valmentajana toimivat perheenjäsenet	Perheen ulkopuoliset valmentajat
A	4	-	4
B	2	-	2
C	46	4	2
D	-	1	-
S	1	-	-
ei tietoa	6	1	1

Ammattivalmentajalisenssin (A) omaavilla valmentajilla on siis yhteensä 8 kyselyaineiston hevosta valmennuksessaan, kilpailijalisenssin (B) omaavilla valmentajilla puolestaan on 4 kyselyaineiston hevosta valmennuksessaan ja harrastajalisenssin (C) omaavilla valmentajilla on ylivoimaisesti eniten kyselyaineiston hevosta valmennuksessaan: yhteensä 52 hevosta. Lisäksi ammattiohjastaja- (D) ja seniorilisenssit (S) ovat edustettuina kumpikin yhden hevosen valmentajina. Yhteensä 8 hevosen osalta ilmoitettiin vain valmennussuhteen laatu ilman lisenssiluokan määrittystä.

Kysymykseen hevosen vastuvalmentajien määrästä kyselyyn vastaamiseen mennessä vastattiin 153 hevosen osalta. Näistä reilulla kolmanneksella ei ole ollut lainkaan vastuvalmentajaa eri käyttötarkoituksen johdosta. Kuva 7 esittelee kysymykseen saadut vastaukset niiden hevosten osalta, joilla joko on tai on ollut vastuvalmentaja/-valmentajia.

Kuva 7. Valtaosalla hevosista on ollut toistaiseksi vain yksi vastuuvallmentaja. Osalla on ollut kaksi vastuuvallmentajaa ja yhdellä hevosella on ollut jo kolme vastuuvallmentajaa.

6.1.4 Ravikilpailutavoitteet ennen ja nyt

Selkeästi yli puolet, 60 %, hevoselleen ravikilpailu-uran aloittamisen suhteen tavoitteita asettaneista on alun perin tähdännyt kilpailu-uran aloittamiseen hevosen 4-vuotiskaudella. Seuraavaksi eniten, 20 %, on tähdännyt kilpailu-uran aloittamiseen 5-vuotiaana. Kolmanneksi eniten, 15 %, on ollut niitä hevosia, joiden alkuperäinen tavoite kilpailu-uran aloitukselle on ollut jo 3-vuotiaana. Vähiten, 5 %, on puolestaan niitä hevosia, joiden alkuperäinenkin tavoite on ollut aloittaa vasta 6-vuotiaana. Näiden hevosten kohdalla alkuperäistä tavoiteikää ei ole vielä ohitettu, muut 95 % tavoitteiden asettaneet sen sijaan ovat jo joutuneet siirtämään hevosensa tavoitetta ravikilpailu-uran aloittamisen suhteen. Vastausvaihtoehtoon ”7-vuotiaana tai vanhempana” ei tullut yhtään vastausta. ”Tavoitetta ei asetettu”-vastausvaihtoehtoon tuli muutamia vastauksia eli kaikilla ei ole alun perin ollut tavoitetta ravikilpailu-uran aloitukselle.

Kysymykseen nykyisistä (vastausajankohta joulukuu 2019 – tammikuu 2020) tavoitteista hevosen ravikilpailu-uran aloittamisen suhteen tavoitteita vastattiin olevan 66 hevosella. Muut vastasivat, ettei tavoitteita ole. Tavoitteita omaavista hevosista 13 pyrkii aloittamaan kilpailu-uransa vielä saman talvikauden aikana eli ennen kevättä 2020, 36 hevosta pyrkii aloittamaan 6-vuotiaana eli vuoden 2020 aikana ja 1 hevonen tähtää aloitukseen 7-vuotiaana. ”Sitten kun hevonen siltä tuntuu, ajankohdalla ei merkitystä”-vastausvaihtoehto valittiin kuvaamaan 16 hevosen tavoitteita ravikilpailu-uran aloittamisen suhteen.

6.1.5 Kilpailu-uran viivästymisen tai siitä luopumisen syyt

Kysymykseen kilpailu-uran aloituksen viivästymistä tai siitä luopumista aiheuttaneista syistä vastasi 119 vastaajaa ja vastausvaihtoehtoja valittiin 223, eli useilla aineiston hevosista on ollut useampi kuin yksi syy aiheuttamassa ravikilpailu-uran aloituksen viivästymistä tai siitä luopumista. Yleisimpiä yhdistelmiä vastauksissa olivat: hevonen ei ole kehittynyt odotettua tahtia ja hevonen ei ole ollut tarpeeksi varhaiskypsä, hevonen ei ole kehittynyt odotettua tahtia ja hevosen lahjat tai vauhti eivät riitä ja sen raviurasta on luovuttu kokonaan, hevonen ei ole kehittynyt odotettua tahtia ja hevonen loukkaantui, hevonen ei ole ollut tarpeeksi varhaiskypsä ja loukkaantui, hevonen ei ole ollut tarpeeksi varhaiskypsä ja omistajan aika, kiinnostus tai talous ei ole riittänyt sekä hevonen ei ole kehittynyt odotettua tahtia ja hevonen on sairastellut. ”Jokin muu syy, mikä:” -vastausvaihtoehtoon tulleista vastauksista osan voisi siirtää tarkennuksiensa perusteella ”hevonen on sairastellut” -kohtaan, mikä nostaa sairasteluiden sijoitusta ylemmäs. Taulukko 4 esittelee kaikki kysymykseen annetut vastaukset yleisyysjärjestyksessä.

Taulukko 4. Kilpailu-uran viivästymisen syyt siinä järjestyksessä, mitä vaihtoehtoa valittiin eniten, toiseksi eniten, jne.

Kilpailu-uran aloitus viivästyi, koska:	Tämän valinneiden vastaajien määrä:
Hevonen ei ole kehittynyt odotettua tahtia	33 (28 %)
Hevonen ei ole ollut tarpeeksi varhaiskypsä siihen	29 (24 %)
Hevonen loukkaantui	27 (23 %)
Jokin muu syy, mikä:	24 (20 %)
Omistajan aika, kiinnostus tai talous ei ole riittänyt	24 (20 %)
Hevosen lahjat tai vauhti eivät riitä ja sen raviurasta on luovuttu kokonaan	21 (18 %)
Hevonen on sairastellut	20 (17 %)
Hevonen on näyttänyt lahjoja toiselle uralle ja hevonen on vaihtanut ”ammattia”, esim. ratsuksi	17 (14 %)

Hevosen psyyke ei ole osoittanut kilpahevosen merkkejä	9 (8 %)
Porukassa juoksemista ei ole päästy harjoittelemaan tarpeeksi, hevonen olisi muuten valmis	9 (8 %)
Hevonen on tamma ja sillä haluttiin teettää varsa/varsoja välissä	5 (4 %)
Sarjatarjonnan takia kynnyks aloittamiselle koetaan korkeaksi	4 (3 %)
Sarjatarjonnasta ei ole löytynyt, mitä on etsitty	1 (1 %)

”Jokin muu syy, mikä:” -vastausvaihtoehtoon tarkennettiin seuraavia syitä kilpailu-uran aloituksen viivästymiselle (osa toistui useamman kerran):

- Omistajan elämäntilanne yleisesti
- Omistajan sairastelu tai lapsen saaminen
- Omistajan talous ei riitä, vaikka kiinnostusta olisi
- Hevosen suuri koko ja raskas rakenne
- Hevonen on arvaamaton ajossa, potkii
- Hevosen ravin kanssa on ollut nuorena ongelmia
- Rustonalainen luukipu
- Löysä kitalaki
- Syntyessä vino jalka, josta seurannut raviongelmia
- Omistajan vaihtuminen tiuhaan
- Edelliset omistajat eivät ole pärjänneet hevosen luonteen kanssa
- Kovapäisyys
- Hevosella ei ole ravikilpailuoikeutta
- Treenipaikkojen häviäminen
- Hevonen ei mene traileriin
- Ammattitaidon puute itsellä
- Ammattitaitoisen avun puute eivätkä ammattivalmentajat ole ottaneet hevosta valmennukseen

Niiltä vastaajilta, jotka ilmoittivat hevosensa sairastelleen tai loukkaantuneen, kysyttiin tarkentava kysymys sairasteluista/loukkaantumisista. Taulukot 5 ja 6 esittelevät tarkentavien vastausten jakaantumisen eri vaihtoehtoihin yleisyysjärjestyksessä.

Taulukko 5. Tarkentavat vastaukset loukkaantuneiden hevosten loukkaantumisista. Osa oli valinnut useamman kuin yhden vastauksen.

Millä tavoin hevonen loukkaantui?	Tämän valinneiden vastaajien määrä:
Jokin muu, mikä	5 (20 %)
Iso haava	4 (16 %)
Luunmurtuma jossain raajassa	4 (16 %)
Pinnallisen koukistajajänteen vaurio etujalassa	3 (12 %)
Hankosidevaurio etujalassa	3 (12 %)
Jännevaurio, joko ei mikään luetelluista tai ei osaa täsmentää	3 (12 %)
Lihavaurio (esim. repeämät kaatumisten seurauksena)	3 (12 %)
Hankosidevaurio takajalassa	2 (8 %)
Niveltulehdus etujalassa, rasituksesta	2 (8 %)
Niveltulehdus takajalassa, rasituksesta	2 (8 %)
Luunmurtuma kehon alueella	1 (4 %)
Pinnallisen koukistajajänteen vaurio takajalassa	1 (4 %)

Annetuista vastausvaihtoehdoista syväkoukistajajänteen vauriota etu- tai takajalassa ei ilmoittanut yksikään vastaaja hevosensa loukkaantumismiksi, eikä myöskään tapaturmaisia niveltulehduksia etu- tai takajalassa ilmoitettu. ”Jokin muu, mikä:” -vastausvaihtoehtoon tuli seuraavia tarkentavia vastauksia:

- takapolvien nivelrikko (2 hevosta)
- nivelrikon alku, joka kuitenkin parani kasvun myötä
- selkärankavaurio
- tapaturmainen selkävamma

Taulukko 6. Tarkentavat vastaukset sairastelleiden hevosten sairasteluista. Osa oli valinnut useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon.

Miten hevonen on sairastellut?	Tämän valinneiden vastaajien määrä:
Hevonen on sairastellut muuten, miten	16 (80 %)
Hevosella on ollut virustauteja (esim. influenssavirukset)	6 (30 %)
Hevosella on maha-/suolisto-/ruuansulatusongelmia	4 (20 %)
Hevosella on ollut bakteeritulehduksia	2 (10 %)
Hevosella on hengitystieoireilua, esim. allergiaa	2 (10 %)
Hevonen on ähkyillyt	2 (10 %)

Annetuista vastausvaihtoehdoista lihasongelmia tai aineenvaihduntasairauksia ei ilmoittanut yksikään vastaaja hevosensa sairastelun luonteeksi. ”Hevonen on sairastellut muuten, miten:” -vastausvaihtoehtoon tuli seuraavia tarkentavia vastauksia:

- jalkaongelmia, täsmentämättä tarkemmin (4 hevosta)
- etupolviongelmia (2 hevosta)
- kaviokuume (2 hevosta)
- Hattulan tauti (2 hevosta)
- luukipua (2 hevosta)
- kasvuhäiriöitä
- synnynnäistä rakenneongelmaa
- hammasongelmia
- jänispatti
- kiertyneet kivekset
- hiekan syönnistä aiheutuvia ongelmia

6.1.6 Kilpailusarjatarjonta ja muut kilpailu-uraa edistävät toimet

Kyselyn vastaajilta kysyttiin, mistä toimista olisi voinut olla apua hevosen kilpailu-uran aloitukseen nuorena. Vastausvaihtoehdoista sai valita

enintään kolme tärkeintä. Kysymykseen vastasi yhteensä 103 vastaajaa ja valittuja vastauksia oli 215 kpl. Eniten vastauksia keräsivät harjoitusravien lisääminen ja nuorten tammojen huomioiminen kilpailusarjatarjonnassa omilla lähdöillä sekä hyvityksillä yhteisissä lähdöissä oreihin/ruuniin nähden. Kuva 8 esittelee kaikki kysymykseen tulleet vastaukset.

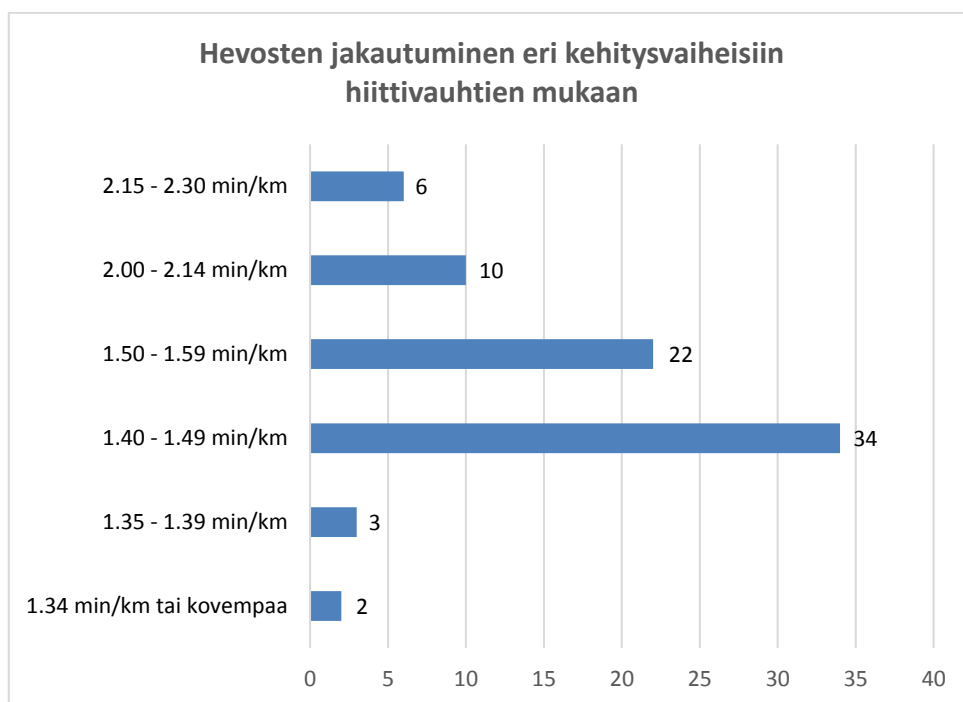

Kuva 8. Vastaukset kysymykseen, mistä toimista vastaajat kokivat, että olisi ollut hyötyä oman hevosen raviuran aloitukseen nuorena. Prosentit kertovat kuinka moni vastaajista valitsi kyseisen vaihtoehdon yhdeksi vastauksistaan.

”Jokin muu, mikä:” -vastausvaihtoehtoa valittiin myös paljon. Siihen tulleissa tarkentavissa vastauksissa harrastajavalmentajat toivoivat mm. hevosvalmennusreittien ja valmennuskeskusten kehittämistä alueellisesti, raviratojen valmennuskunnossa pitämistä ympärivuotisesti sekä ”valaistuja iltoja” raviradoille pimeinä vuodenaikoina. Useilla harrastajavalmentajilla valmennusmahdollisuudet kotona, etenkin reipasvauhtiseen valmennusajoon, ovat heikentyneet liikenteen lisääntymisen ja entistä kovempien sivu- ja metsäteiden pintojen takia. Valaistuksen antama mahdollisuus raviradan käyttöön ilta-aikaan helpottaisi pimeinä vuodenaikoina päivisin töissä tai muissa velvollisuuksissa kiinni olevien valmentajien harjoitusajoja. Kilpailujärjestelmään toivottiin muutosta niin, että tammatt kilpailisivat eri sarjoissa kuin orit ja ruunat. Myös aloittelevan harrastajan aloittaminen ravipuolella ja lajiin sisälle pääsy yksin koetaan vaikeaksi. Opetusta ja ohjausta lajista kiinnostuneille hevosenomistajille kaivataan enemmän ja tietoa, mistä kysyä neuvoa mieltä askarruttaviin kysymyksiin.

6.1.7 Hevosen vauhdillisen kehityskäyrän tilanne

Kyselyssä kartoitettiin myös ravivalmennettujen hevosten meneillään olevaa kehitysvaihetta kysymyksellä: ”Mikäli kyseisellä hevosella on päästy ajamaan porukassa ratahiittiä esim. harjoitusraveissa, millaisissa vauhteissa sen kehityskäyrä on nyt menossa eli mitä vauhtia se jaksaa tasaisesti ja melko helposti ravata 2100m läpi?” Kysymykseen tuli 77 vastausta. Kuva 9 esittelee kysymykseen tulleiden vastausten jakaantumisen annettuihin vastausvaihtoehtoihin. Lähes puolet (44 % vastanneista) ilmoitti hevonsa jaksavan ravata 2100m läpi 1.40 – 1.49 min/km vauhdilla, mikä keräsi eniten vastauksia. Suomen Hippoksen ravikilpailusäännöt (2020) sanovat, että kilpailemattoman 5-vuotiaan tai vanhemman suomenhevosen koelähdön hyväksymiseen vaadittava aikaraja on 1.45,0 min/km.

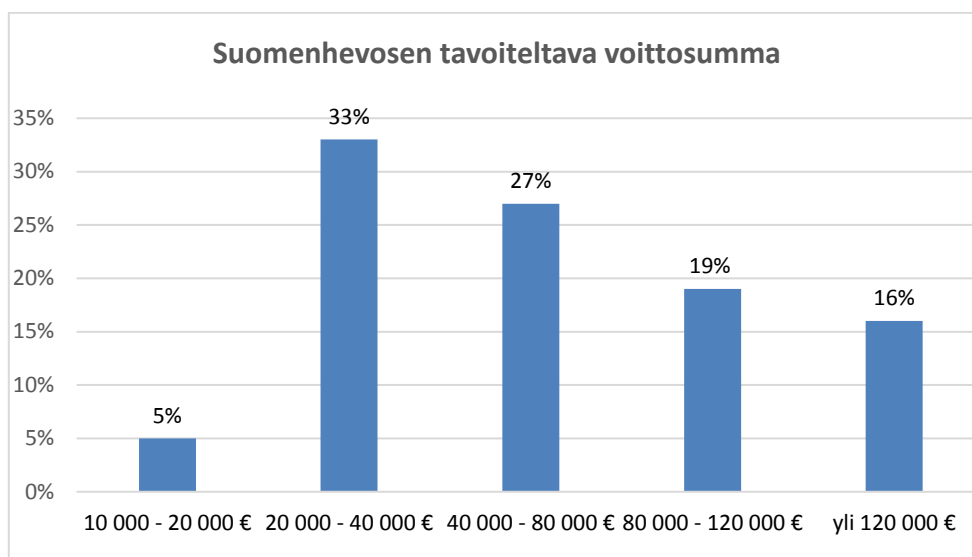

Kuva 9. Kyselyaineiston kilpailemattomien, mutta valmennettujen hevosten jakaantuminen eri kehitysvaiheisiin vauhdillisesti, mittarina toteutuneet ratahiitinajot.

6.2 Suomenhevosten kilpailu-ura

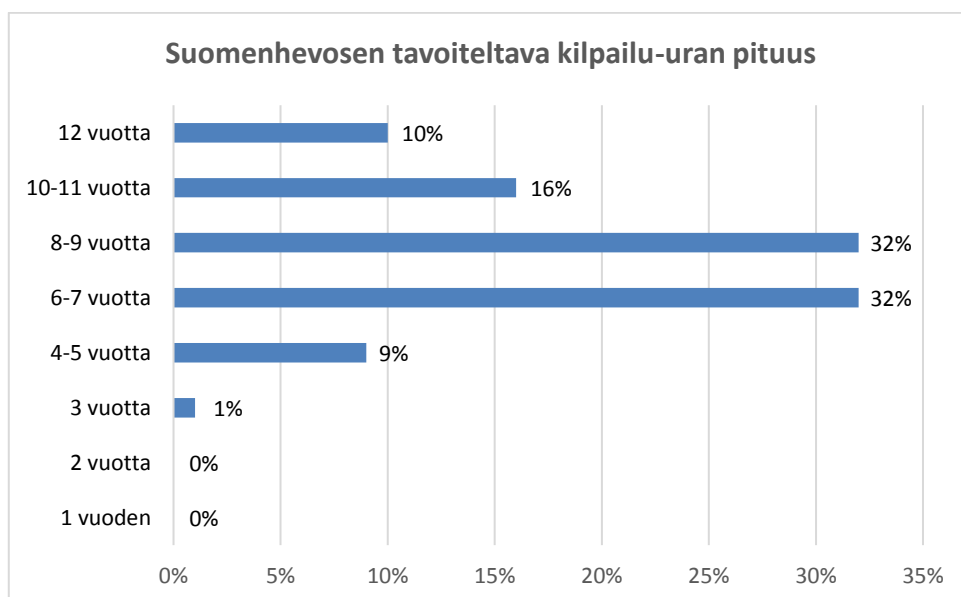
Kyselyn vastaajilta selvitettiin myös mielipiteitä suomenhevosten tavoittelavasta ja ihanteellisesta ravikilpailu-urasta voittosummalla ja uran pituudella mitaten. Ravikilpailutavoitteista luopumisen iästä kilpailemattoman suomenhevosen suhteen oli myös oma kysymyksensä. Ravikilpailutavoitteista luopumisen ja toisen käyttötarkoituksen etsimisen iän suomenhevoselle määritteli 123 vastaajaa. Vastauksia tuli jopa 14 ikävuoteen asti, mutta valtaosan vastaukset osuivat viiden ja kahdeksan ikävuoden välille keskiarvon ollessa 7,5 vuotta. Suomenhevosen ravikilpailuoikeus päättyy sen vuoden lopussa, milloin hevonen on täyttänyt 15 vuotta (Ravikilpailusäännöt, 2020).

Vastaukset suomenhevosen ravikilpailu-uran tavoiteltavasta/ihanteellisesta voittosummasta koko uran ajalta jakaantuivat annettuihin vaihtoehtoihin melko tasaisesti. Kuva 10 esittelee vastausten jakaantumisen eri voittosummahaarukoihin. Kysymykseen vastasi 127 vastaajaa.

Kuva 10. Suomenhevosen ravikilpailu-uran tavoiteltava voittosumma kyselyyn vastanneiden vastausten perusteella.

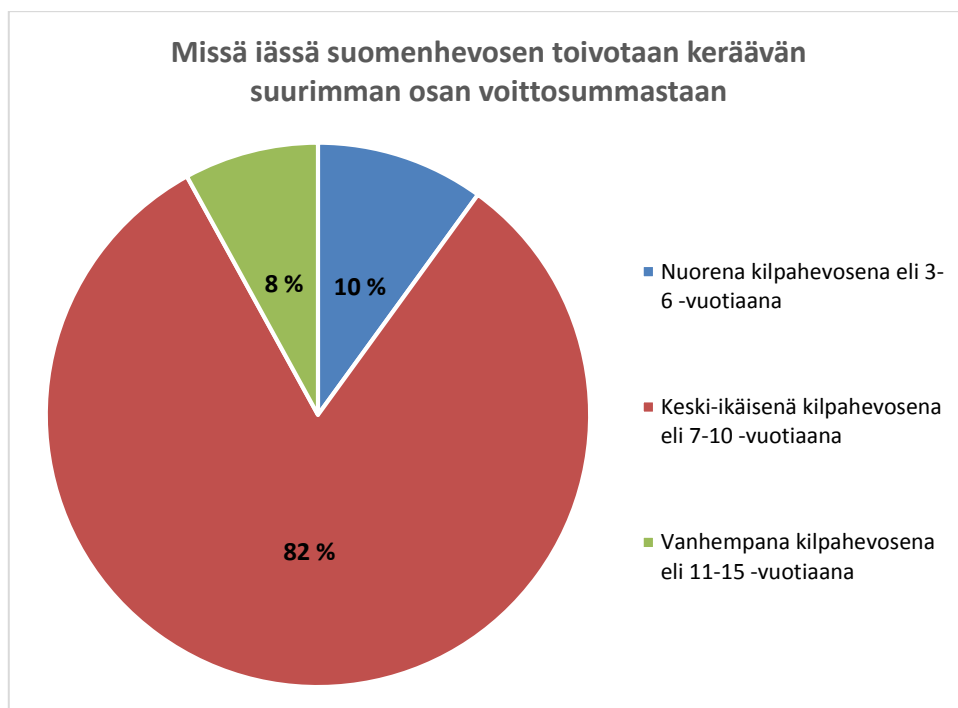
Kysyttäessä suomenhevosen tavoiteltavasta/ihanteellisesta ravikilpailu-uran kestoista vastaajien mielipiteet painottuivat selkeästi pitkään kilpailu-uraan. Yhteensä 64 % vastanneista valitsi joko 6-7 tai 8-9 kilpailuvuotta tavoiteltavaksi kilpailu-uran kestoiksi. Kysymykseen vastasi 139 vastaajaa. Kuva 11 esittelee tarkemmin vastausten jakaantumisen annettuihin vastausvaihtoehtoihin.

Kuva 11. Suomenhevosen tavoiteltava/ihanteellinen kilpailu-uran kesto vuosina kyselyyn vastanneiden vastausten perusteella.

Viimeisenä asiana suomenhevosten tavoiteltavasta/ihanteellisesta ravikilpailu-urasta kysyttiin vastaajilta mielipidettä siihen, minkä ikäisenä vastaajat toivoisivat suomenhevosen keräävän ensisijaisesti suurimman osan

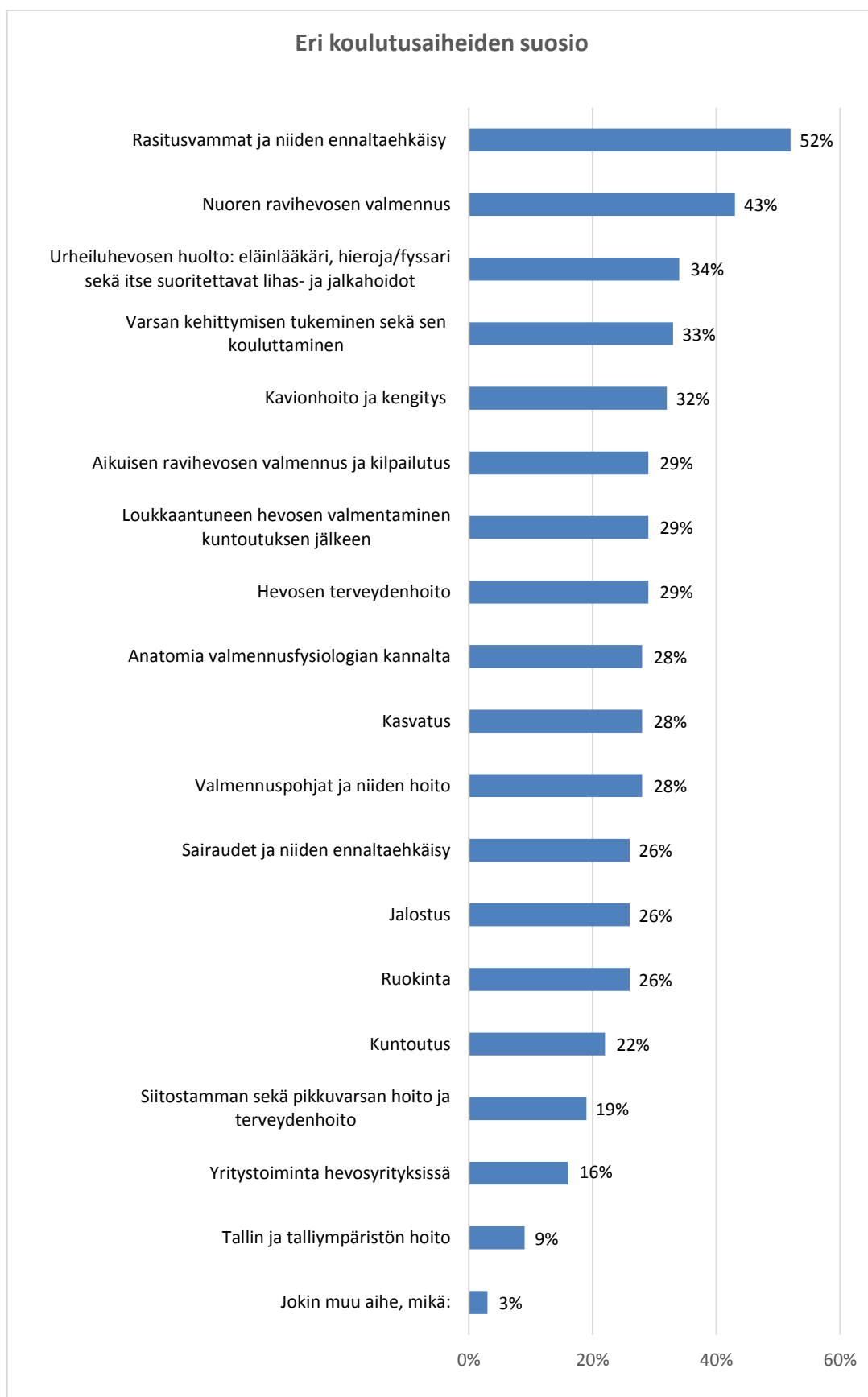
voittosummastaan. Valtaosa, 82 %, valitsi vastaukseen hevosensa ollessa 7-10 vuoden iässä. Kysymykseen vastasi 132 vastaajaa. Kuva 12 havainnollistaa vastausten jakaantumisen annettuihin vastausvaihtoehtoihin.

Kuva 12. Vastaajien mielipiteiden jakautuminen sen suhteen, missä iässä he toivovat suomenhevosen keräävän suurimman osan uransa voittosummasta.

6.3 Koulutustarjonta

Kyselyn vastaajilta kysyttiin myös toiveista koulutustarjonnan suhteen kysymyksellä: ”Mistä aiheista toivoisit hevosjalostusliittojen tai muiden yhdistysten/seurojen järjestävän enemmän luentoja/koulutuksia tai tuottavan verkkomateriaalia?” Vastaukset jakaantuivat laajasti annettuihin vastausvaihtoehtoihin. Kysymykseen vastasi 145 vastaajaa ja vastauksia valittiin 742 kpl. Suosituin aihe oli ”Rasitusvammat ja niiden ennaltaehkäisy”, yli puolet (52 %) vastaajista valitsi sen. Kuva 13 esittelee valittujen vastausten suosion.

Kuva 13. Vastaajien valinnat luentojen/koulutusten/verkkomateriaalien toivottavista aiheista. Prosenttimäärä kertoo, kuinka moni vastaajista on valinnut kyseisen vaihtoehdon yhtenä vastauksistaan.

”Jokin muu aihe, mikä:” -vaihtoehdon oli yhtenä vastauksistaan valinnut yhteensä 5 vastaajaa. Tarkentavissa vastauksissa mainittiin kasvattajien taapaamiset, hevosen koulutus nykyaikaisin menetelmin, aloittavan harrastajan opas raviharrastuksen aloittamiseen oman hevosen kanssa ja nuorten hevosten järkevä kilpailutus.

6.4 Vapaa sana

Vapaan sanan osioon kirjoitti yhteensä 28 vastaajaa. Osa vastaajista kertoi omin sanoin lisää omasta hevosestaan ja siitä, miksi hevosesta ei ole tullut ravihevosta tai sen kilpailu-uran aloitus on viivästynyt. Osan kohdalla raviuraa ei ole missään vaiheessa edes haaveiltu, vaan hevosen käyttötarkoitus on ollut alusta lähtien jokin muu kuin raviurheilu. Muut vapaassa sanassa esille tulleet aiheet koskivat raviurheilua Suomessa yleisesti ja ikäluokkakilpailuja sekä raviurheilun harrastamisen aloittamista.

6.4.1 Kyselyaineiston hevoset

Useiden vastaajien kirjoituksissa tuli esille, ettei omistajavalmentajalla välttämättä riitä aika, talous tai muut resurssit saamaan hevosta nuorena kilpailuihin, kuten ammattivalmentajilla, valmentamisen harrastusluonteisuuden takia. Harrastajan käytössä olevat valmennuspohjat eivät välttämättä ole ympäri vuoden tarpeeksi hyvässä kunnossa. Kaikilla ei myöskään ole lähistöllään tarpeeksi/sopivana ajankohtana harjoitusraveja eikä ratahiiteille löydy hiittikavereita, jotta voitaisiin opettaa nuorta hevosta juoksemaan porukassa. Joissain tapauksissa valmentaja itse on sairastellut tai saanut lapsen ja hevosen valmennus ei ole toteutunut suunnitellusti. Osa uskoi hevosensa olevan tarpeeksi lahjakas ja varhaiskypsä, jotta sillä olisi voinut aloittaa kilpauran nuorena, jos vain valmennus olisi pystytty toteuttamaan siihen vaadittavalla tavalla. Pari vastaajaa myös ilmoitti aloittavansa hevosensa kilpailu-uran vasta sitten, kun hevonen kykenee ravaamaan kilpailumatkan lähelle 1.30 min/km -vauhtia.

Toinen selkeästi esille tullut asia oli hevosen hidas kehitys. Moni totesi, ettei oman hevosen vauhdit vain riitä vielä kilpailemaan. Useilla kuitenkin on vielä uskoa hevosensa kehittyvän ajan kanssa kilpailuvauhteihin eikä oman hevosen kanssa koeta olevan kiirettä, mikäli se on omistajan omassa valmennuksessa. Osa näistä hevosista on kyselyn aikaan ollut päätoimisesti kokonaan muussa käytössä ja raviuraa on näille tarkoitus suunnitella vasta myöhemmin tulevaisuudessa. Osa hevosista puolestaan sekä valmentautuu raviuraa varten että on yhtä aikaa myös muussa käytössä, esim. ratsuna. Suomenhevosen monipuolisuuden ansiosta lähes kaikilla koettiin olevan jokin tärkeä käyttötarkoitus. Osa hevosista on omistajiensa yritysten käytössä esim. opetus- tai ajelutushevosena ja tämä koetaan ansioiden takia raviuraa tärkeämmäksi.

Hevosten merkitys omistajilleen yksilöinä ja harrastuskavereina tuli toistuvasti esille. Moni kokee hevosensa olevan ensisijaisesti jopa perheenjäsen ja mahdollisen kilpailu-uran olevan toissijainen asia.

6.4.2 Raviurheilu Suomessa

Raviurheilun suhteen osa vastaajista toivoi asennemuutosta ja enemmän kiinnostusta tavallisia harrastajia ja heidän hevosiaan kohtaan, koska harrastajan osaaminen voi olla yhtä ammattitaitoista kuin ammattilaisenkin. Samassa yhteydessä nousi esiin eri ihmisten erilaiset tavoitteet kilpailemisen suhteen ja kaikkien mukana pysymisen tärkeys lajin säilymisen kannalta.

Osa vastaajista kritisoi suomenhevosten sarjamäärityksiä ja palkintotasoa. Sarjanousut haluttaisiin pienemmiksi, jotta nuoret ja kokemattomat hevoset eivät joutuisi liian nopeasti kilpailemaan vanhoja ja kokeneita kilpahevosia vastaan. Suomenhevosten/kylmäveristen palkintotasoa haluttaisiin lähemmäksi lämminveristen palkintotasoa. Näiden toimien koettaisiin kannustavan suosimaan suomenhevosta ravurina nykyistä enemmän.

Raviurheiluun toivottaisiin myös nykyistä enemmän tutkimustietoa helposti ja matalalla kynnyksellä kaikkien saataville tukemaan hevosten valmennusta. Myös erilaisia käytännön testausmenetelmiä hevosten kehityksestä ja kunnosta sekä lihahuoltoon toivottaisiin otettavan rutiineiksi valmentajien taholta, jotta valmennuksen onnistumista voitaisiin seurata luotettavasti ja hevoset saisivat varmasti mahdollisuuden kehittyä omien kykyjensä mukaisesti.

Ikäluokkakilpailujärjestelmää kritisoitiin useiden vastaajien osalta. Moni vastaaja nosti esiin sitä, että kaikki hevoset eivät ole nuorena tarpeeksi kypsiä ja he kokevat, että nuorena kilpailu-uran aloittamista korostetaan turhan paljon. Kasvattajapalkintojen porrastusta haluttaisiin lieventää. Ikäluokkakilpailuiden osallistumismaksuja toivottaisiin lähemmäksi itse kilpailua, jolloin hevosen varhaiskypsyydestä tai sen puutteesta olisi jo tietoa valmentajalla.

Suomenhevosen mahdollisuutta pitkäikäiseksi kilpahevoseksi sekä yksilöllisyyttä kehityksessä korostettiin toistuvasti. Jopa kilpailuoikeuden nostoa iän suhteen toivottiin. Kilpailu-uran tavoitteisiin ja kilpailu-urasta luopumiseen liittyneisiin kysymyksiin tuli vielä täsmennyksiä, joissa todettiin asian riippuvan kuitenkin hevosityksilöstä ja sen omistajasta, mikä milloinkin koetaan hyväksi.

6.4.3 Raviharrastuksen aloittaminen

Hevosenomistajan raviharrastuksen aloittamisen vaikeus ilman aiempaa kokemusta ja verkostoa nousi esiin useamman vastaajan taholta. Tarvetta opetukselle, neuvonnalle ja avulle koetaan olevan, jotta lajista kiinnostunut pääsisi paremmin alkuun harrastuksessa hevosensa kanssa ja lajiin sisälle. Yksi vastaajista ehdotti aloittelevan raviharrastajan opasta, missä kerrottaisiin mm. lisensseistä ja niiden lunastamisista, mitä tapahtuu missäkin, miten toimitaan kilpailupaikalla jne. Yksi vastaajista ilmoitti hevosensa kilpailu-uran aloituksen viivästyneen, koska hän ei ole saanut apua sitä etsiessään.

Pojille ja nuorille miehille kohdennettuja tapahtumia toivottaisiin, jotta raviurheilusta kiinnostuneet pojat ja nuoret miehet pääsisivät verkostoitumaan ja lajiin sisälle. Hevosharrastus on melko tyttö-/naisvaltaista ja perusasioiden opettelu pojille yksin tyttöjen seassa koetaan usein hankalaksi, jos verkostoa ravipuolelta ei ole omasta takaa.

7 POHDINTAA JA ANALYSOINTIA

Kyselyyn vastasi riittävä määrä vastaajia, jotta kyselyn vastauksia voidaan pitää melko lailla luotettavina käsiteltäessä kaikkia ikäluokan kilpailemattomia hevosia. Virhemarginaalihan kuitenkin on, kun vastausta jokaisesta yksilöstä ei ole ja virhemarginaali on aina sitä suurempi, mitä pienempi otanta kohderyhmää kyselyssä on. Kappaleessa 4.4 on tarkemmin käsiteltynä kyselyn luotettavuustason ja virhemarginaalin määrittely. Mikäli kyselyn vastauksia lähdetään yleistämään useamman ikäluokan kilpailemattomiin suomenhevosiin, virhemarginaali kasvaa ja luotettavuustaso heikenee. Kuitenkin aika lailla samoja aiheita kilpailemattomuuden syissä on varmasti kaikkien ikäluokkien kilpailemattomilla hevosilla, mutta jotain eroavaisuuksiakin saattaa olla, esim. eri syiden muodostamisissa osuuksissa. Täten kyselyn tulokset ovat luotettavia tuloksia tutkittavan ikäluokan osalta, mutta koko suomenhevoscannan suhteen lähinnä suuntaa antavia.

Yksi kyselyn tarkoituksista oli selvittää mahdollisia toimia suomenhevosten kilpailu-uran aikaistamiseksi ja ”starttiintuloprosentin” parantamiseksi. Kyselyssä kysyttiin, mitkä toimet olisivat voineet edesauttaa hevosen kilpailu-uran aloitusta nuorena. Kyselyyn vastanneet valitsivat vaihtoehdoista vastauksikseen eniten seuraavia:

- harjoitusraveja enemmän
- nuorille tammoille omia lähtöjä enemmän sekä hyvitykset yhteisiin lähtöihin oriisiin ja ruuniin nähden
- sarjatarjontaan enemmän ”nollasarjoja” ja takamatkat pienillä nousuilla.

Nämä edellä mainitut toimet olisivat kaikki konkreettisia toimia, joilla suomenhevosten kilpailu-uran aloitusta helpotettaisiin nykyisestä. Toki näilläkään toimilla ei kaikkia ravisukuisia hevosia saada nuorena radoille. Kyselyyn vastanneista reilu neljännes ilmoitti kilpailu-uran aloituksen venymisen syyksi sen, ettei hevonen ole kehittynyt odotettua tahtia. Näitä hitaasti kehittyviä yksilöitä ei luultavasti voida auttaa aiemmin kilpailu-uralle ja niitä tulee varmasti aina joka ikäluokassa olemaan jonkinlainen määrä, osan näistä aloittaessa vasta myöhemmällä iällä kilpailemisen ja osan siirryessä muihin käyttötarkoituksiin.

Luvussa 2 esittelemäni aiemmat kyselytutkimukset hevostenomistajille kilpaillemattomuuden syistä (Saastamoinen, 1991) on tehty jo noin 30 vuotta sitten. Tämä kyselytutkimus päivittää vastauksia nykypäivään antaen informaatiota 2010-luvun kilpaillemattomista hevosista, joten tätä tutkimusta voidaan hyödyntää ajankohtaisten toimien miettimiseen suomenhevosen ravikäytön optimoimiseksi. Tutkimus myös valottaa, kuinka monissa muissa käyttötarkoituksissa ravisukuisia suomenhevosia on ja kuinka paljon.

Kappaleessa 4.2 esitettiin tutkimuskysymyksiin kyselytutkimus antoi kaikkiin vastauksia. Kuitenkin huomioitavana seikkana nousee esiin se, että kaikkiin kilpailu-uraa viivästyttäviin tekijöihin ei voida vaikuttaa. Yksi yleisimmistä kilpailu-uraa viivästyttävistä syistä kyselyaineiston hevosilla oli omistajan elämäntilanne jollain tapaa. Jokaisella hevostenomistajalla on päätäntävalta omasta hevosestaan, eikä jokainen omistaja välttämättä tuo varhaiskypsääkään hevosta nuorena kilparadoille. Ilahduttavaa kuitenkin on, että tavoite oli useimmilla ollut aloittaa kilpailu-ura nuorena, mikäli se olisi ollut mahdollista ja järkevää. Silti tietoa nuorena aloitetun liikunnan ja nuorena aloitetun kilpailu-uran hyödyistä olisi vielä hyvä lisätä kaikkien hevosihmisten saataville ja toisaalta loiventaa kilpailu-uran aloittamisen kynnystä erilaisin mahdollisin toimin.

7.1 Tutkitun ikäluokan hevosaines ja suomenhevonen rotuna

Tutkimuksen kohteena oleva ikäluokka on kooltaan melko keskikokoinen ikäluokka suomenhevosissa viime vuosia ajatellen. Rodun varsamäärä vuotta kohden on paria notkahdusvuotta lukuun ottamatta vakiintunut reiluun tuhanteen yksilöön vuodessa. Liite 1 selvittää suomenhevoscannan kehitystä Suomessa pidemmällä ajanjaksolla tarkasteltuna ja liite 2 selvittää suomenhevosten varsamääriä vuosilta 2008 – 2018.

Isäorien jalostussuuntien mukaan voidaan suuntaa-antavasti määritellä eri jalostussuuntien osuutta ikäluokassa. Siinäkin suhteessa tutkittava ikäluokka edustaa melko lailla keskivertoa suomenhevosikäluokkaa juoksija-suunnalle jalostusarvosteltujen orien jälkeläisten muodostaessa 73 % koko ikäluokan hevosmäärästä. Keskimäärin 75 % suomenhevosista kasvatetaan juoksijalinjalle.

Jalostussuunta ei kuitenkaan kerro yksilötasolla hevosen käyttötarkoituksesta ja -ominaisuuksista varmuudella mitään. Suomenhevonen on monipuolinen hevonen rotuominaisuuksiltaan ja sama yksilö voi soveltua erinomaisesti useaan eri käyttötarkoitukseen. Hevosenomistaja päättää, mihin haluaa hevostaan käyttää ja kaikki juoksijasukuiset hevoset eivät suvutaan huolimatta päädy ravikäyttöön. Suomenhevonen on rehellisenä, säänkestävänä ja monipuolisena rotuna usein oiva valinta harrastus- tai opetushevoseksi.

Suomenhevosten todellista ”starttiintuloprosenttia” onkin haastavaa laskea rodun sisältäessä useiden eri käyttösuuntien hevosia eikä sitä pitäisi laskea ainakaan koko rodun hevospöytä määrään verraten, koska silloin R-, T- ja P-suuntien hevoset vääristävät lukua todellista paljon huonommaksi. Kyselyyn vastanneista juoksijasukuisten hevosten omistajistakin ainoastaan vajaan kaksi kolmasosaa ilmoitti hevosellaan olevan tai olleen ravikilpailutavoitteita ja reilu kolmasosa vastaajien hevosista on päätenyt suoraan muuhun käyttöön esim. ominaisuuksiensa/lahjojensa tai omistajansa kiinnostuksen kohteen takia. Tätä suhdetta ei toki voida verrata suoraan koko rodun J-suunnan kilpailemattomiin hevosiiin, siihen tarvittaisiin isompi otanta luvun luotettavuuden takaamiseksi. Se on kuitenkin hyvä esimerkki suomenhevosten suosioista laajalla käyttö- ja lajirintamalla.

Suomenhevosen monipuolisuus sekä rodun sisällä eri jalostussuuntien muodossa että yksilötasolla eri ominaisuuksien muodossa ovat asioita, joita on syytä vaalia myös tulevaisuuteen. Jalostussuuntien mahdollinen eriytyminen yhä kauemmas toisistaan on hyvin kaksipiippuinen asia. Toisaalta jalostuksella pyritään saamaan yhä paremmin omaa jalostussuuntaansa edustavia yksilöitä ja parantamaan tietyn hevosurheilulajin yksilöiden suoritusominaisuuksia. Vaarana kuitenkin on, että yksilön monipuolisuus häviää painotettaessa vain tiettyjä ominaisuuksia. Tätä on jossain määrin jo nähtävissäkin. Kumpi sitten koetaan tärkeämmäksi, erinomainen suoritushevonen yhteen lajiin vai hyvä harrastehevonen useaan lajiin? Suomenhevonen kuitenkin on usein juuri harrastajan hevonen, lajista riippumatta. Voidaan pohtia, että olisiko tarpeellista jopa perustaa yksi jalostussuunta lisää: yleishevonen (kuten ennen työhevoscantakirjan ohella oli). Monesti sanotaan, että juoksijajalostuksen ”sivutuotteena” syntyvät näitä yleishevosia. Tulevatko nämä juoksijajalostetut hevoset jatkossakin soveltumaan yhtä hyvin monipuoliseen harrastekäyttöön vai muuttuuko tilanne jalostuksen edetessä? Entä kasvaako harrastehevosten kysyntä tulevaisuudessa? Nykyinen tilannehan on rodun ominaisuuksien kannalta hyvä: joka jalostussuunnalta löytyy jalostussuunnan tavoitteet määrittäviä erinomaisia suoritushevosia, mutta silti suuri osa suomenhevosista on edelleen myös yksilötasolla melko monipuolisia hevosia, joskin monesti oman jalostussuunnan ominaisuuksiin hiukan painottuen.

Toistaiseksi suomenhevosessa, suoritusominaisuuksien parantuessa, on säilynyt kohtalaisen paljon yleishevosille tyypillisiä ja harrastehevosille tärkeitä ominaisuuksia. Tämä mahdollistaa hevosille paljon eri uramahdollisuuksia hevosen omien ominaisuuksiensa mukaan.

Kilpahevosjalostuksessa ei ikinä pystytä joka yksilöstä saamaan kilpahevosta ja olisi eettisesti ja taloudellisesti kannattavaa sekä kestävän kehityksen mukaista, että jokaiselle kasvatettavalle hevosityksilölle löytyisi aina jokin käyttötarkoitus. Myös kilpauran aikaisin lopettaville juoksijoille olisi terveyden salliessa syytä löytää uusi ura yksilön soveltuvuuden huomioiden. Tämä toteutuu suomenhevosilla paljon lämminverisiä ravihevosia paremmin juuri rodun monipuolisuuden ansiosta, mutta tässä olisi silti parantamisen varaa. Hevosenomistajilta ja -kasvattajilta kysytäänkin hevosilmää löytää kullekin yksilölle sopiva käyttötarkoitus ja omistaja, mikäli hevonen ei omaan kiinnostuksen kohteena olevaan lajiin sovellu.

Suomeen tuodaan tuontiratsuja enenevässä määrin. Niilläkin on toki osalla käyttötarkoitukset, joihin suomenhevoisten suoritusominaisuudet eivät riitä. Kuitenkin osan tilalle, esim. harraste- ja opetuskäyttöön, voitaisiin käyttää nykyistä enemmän suomenhevosia. Suomessa kasvatetun suomenhevosen ostaminen tuontihevosen sijaan sekä tukisi kotimaista hevoskasvatusta ja kotimaisen alkuperäisrodun säilyttämistä, että olisi kestävän kehityksen mukaista toimintaa.

Vaellusratsastus on kasvattanut suosiotaan viime vuosina. Siinä on yksi oiva käyttötarkoitus suomenhevoselle, missä se on varmajalkaisena ja ahkerana rotuna elementissään ja missä sen käyttöä voisi myös lisätä. Suomi pystyisi olemaan nykyistä omavaraisempi hevosten suhteen, mikäli suomenhevoisten kasvatuksen määriä jalostussuunnittain tarkasteltaisiin sekä käyttötarkoitusten löytymistä yksilötasolla optimoitaisiin.

Raviurheilussa nykyistä parempi mahdollisuus menestyä taloudellisesti suomenhevosella toisi luultavasti lisää innokkuutta suomenhevoisten omistamiseen. Tällä hetkellä suomenhevosvarsan ostaja joutuu (todennäköisesti) maksamaan hoito-/valmennusmaksuja paljon pidempään kuin lämminverivarsan ostaja ja sitten, kun suomenhevonen lopulta pääsee kilpailemaan, kilpailee se paljon pienemmistä rahapalkinnoista kuin lämminverinen kollegansa. Halutaanko palkintopotin jakamisella tukea raviurheilua suomenhevosella, lämminverisellä vai molemmilla roduilla? Monet suomenhevoisten omistajat ja kasvattajat kokevat, ettei raviurheiluun suomenhevosella kannusteta riittävästi ja palkinnot eivät jakaudu reilusti rotujen kesken.

7.2 Kyselytutkimuksen tulokset kilpailemattomista hevosista

Kyselyyn vastanneiden omistajien hevosista yllättävän suuri osa, reilu kolmasosa, on ollut alusta alkaen kokonaan muussa kuin ravikäytössä. Toisaalta tämän voisi ajatella kertovan positiivisesti suomenhevosen suosista monipuolisena harrastehevosena, mutta toisaalta vastauksissa toistui myös negatiivisena asiana se, kuinka moni kokee raviurheilun aloittamisen ja harrastamisen vaikeaksi, mikäli tietoa ja kokemusta ei ole. Kiinnostusta oman hevosen kanssa raviurheilun harrastamiseen, mahdollisen muun käytön ohella, olisi enemmänkin, mikäli ohjausta olisi enemmän ja kynns

raviurheiluun koettaisiin matalammaksi. Tässä olisi parannustoimille tarvetta, jotta suomenhevosten omistajista saataisiin uusia raviharrastajia hevostensa kanssa lajin pariin. Useimmissa tapauksissahan sama hevonen voi silti toimia raviuran ohessa myös muissa toimissa.

Noin kaksi kolmasosaa kyselyaineiston hevosista on ainakin ollut ravivalmennuksessa ja näistä puolestaan kahdella kolmesta on edelleen ravikilpailutavoitteita, kolmasosan kohdalla ravivalmennetuista hevosista on luovuttu ravikilpailutavoitteista kokonaan. Koko kyselyaineiston kilpailemattomista hevosista noin puolella on tähtäin kilpailla vielä raveissa eli toisaalta siis yllättävän iso osa ravisukuisia hevosia on jo viisivuotiaana muussa kuin ravikäytössä. Alkuperäiset tavoitteet ravikilpailu-uran aloituksen suhteen ovat olleet jopa 95 prosentilla kyselyn ravivalmennuksessa olleista hevosista nuoruusvuosissa (3 – 5 -vuotiaana), joten harrastajillakin on selvästi tavoitteita saada hevonen aloittamaan nuorena kilpailu-uransa, mikäli se vain on siihen valmis.

Suurin osa ravivalmennuksessa/ kuntoutuksessa takaisin ravivalmennukseen olevista hevosista on omistajan itsensä tai omistajan perheenjäsenen valmennuksessa. Selkeästi suomenhevonen on usein juuri se harrastajan hevonen ja harrastajavalmentajien entistä parempi huomioiminen raviurheilussa myös edesauttaisi suomenhevosten tilannetta.

Yleisimmät syyt kyselyaineiston hevosten kilpailu-uran aloituksen viivästy miselle tai kilpailu-urasta luopumiselle ovat olleet hevosen hidas kehitys, varhaiskypsyyden puuttuminen, loukkaantumiset, omistajan elämäntilanne/resurssien puute (aika, talous, valmennusolosuhteet) tai hevosen sairastelut. Saastamoisen vuonna 1991, sekä lämminverisillä että suomenhevosilla, tekemässä tutkimuksessa todettiin (ks. kappale 2.3), että silloin yleisimpiä syitä ravihevosen kilpauran myöhäiseen aloitukseen tai kilpailemattomuuteen olivat hidas kasvu, hidas kehitys, huono luonne, loukkaantumiset ja sairastelut. Näissä voidaan nähdä paljon yhtäläisyyttä tämän kyselytutkimuksen tulosten kanssa. Huonoa luonnetta ei mainittu tämän kyselyn aineistossa kuin muutaman yksilön kohdalla. Herää kysymys, onko ravisukuisilla hevosilla jalostusvalintojen ansiosta nykypäivänä keskimäärin paremmin kilpahevoselle soveltuva luonne kuin Saastamoisen kyselyn aikaan. Vai onko kyse ennemminkin hevosten käytöksen paremmasta ymmärtämisestä, terveydenhuollon ja siihen liittyvien tutkimusmenetelmien kehittymisestä ja ennaltaehkäisevän hoidon käytön lisääntymisestä. Puolestaan omistajan elämäntilanne tai puute resurssien suhteen nousivat tässä tutkimuksessa paljon useammin kilpailemattomuuden syyksi kuin aiemmissa kilpailemattomuuden tutkimuksissa. Koska nuorena kilpailee edelleen, jalostuksen edistymisestä huolimatta, melko pieni osuus ikäluokista, onko yhä kuitenkin luultua pienempi osuus hevosista tarpeeksi varhaiskypsiä aloittamaan kilpaileminen nuorena? Vai onko järkevän kilpailuttamisen aloittamisen tasovaatimus noussut samaa tahtia jalostuksen edetessä?

7.3 Suomenhevosten kilpailu-ura ja kilpailusarjatarjonta

Kyselyn vastaajat painottivat arvostavansa suomenhevosilla yleisesti pitkää kilpailu-uraa ja enimpien palkintorahojen keräämistä keski-ikäisenä kilpahevosena. Koko uran tavoiteltava palkintosumma oli suurella osalla vastaajista myös melko maltillinen ja realistinenkin hyvälle kilpahevosille. Syytä on kuitenkin muistaa, että nämä mielipiteet on kerätty kilpailemattomien hevosten omistajilta ja ei tiedetä, eroaisiko vastaukset, mikäli nämä kysymykset olisi kysytty myös kilpailleiden hevosten omistajilta.

Palkintorahojen kerääminen 7-10 -vuotiaana on hiukan ristiriidassa nykyisen palkintojärjestelmän kanssa, jossa nuorille hevosille jaetaan ikäluokkakilpailuissa isoja palkintoja vanhempien alokas- sekä keskisarjojen hevosten kilpaillessa pienemmistä palkinnoista iltaraveissa. Ikäluokkakilpailut ovat kuitenkin kasvatukselle niin merkittävä asia, ettei niiltä varmastikaan ole syytä ottaa mitään pois. On myös syytä huomioida se, että varhaiskypsyä ja hyvin valmisteltu varsa voi aloittaa uransa ikäluokkakilpailuissa ja kilpailla pitkän kilpailu-uran keräten rahaa keski-ikäisenä kilpahevosena esim. avoimissa sarjoissa, joissa on hyvät palkinnot. Kuitenkin palkintopotin jakoa ja ravilähtöjen määrää vuodessa on varmastikin hyvä tarkastella, palveleeko se kaikkia riittävästi. Tulisiko ikäluokka- ja suurkilpailuiden lisäksi olla myös muita, tavallisia iltaraveja parempia, ansaintamahdollisuuksia, joissa kilpailisi matalampien sarjojen hevoset keskinäisestä paremmuudestaan? Suurin osa valmentajista on harrastajia ja suurin osa kilpailevista hevosista on ns. tavallisia kilpahevosia. Molempien ryhmien mukana säilyminen on edellytys ravien säilymiselle. Miksi kaikista parhaimpien, joka on muuten melko pieni vähemmistö, tulisi ainoastaan saada kilpailla isoista palkinnoista?

Tammojen kilpailu- ja ansaintamahdollisuudet koetaan edelleen oreja ja ruunia huonommiksi. Tähän olisi hyvä tulla muutosta esim. lisäämällä omia kilpailusarjoja ja antamalla enemmän hyvityksiä yhteisiin lähtöihin. Tammojen nykyistä paremmat ansaintamahdollisuudet kilpahevosina mahdollistaisivat kasvattajille nykyistä korkeammat myyntitulot tammavarsoista. Hyvien kilpatammojen varsottamista tarpeeksi nuorena voisi myös tukea jollakin kannustimella, jolloin saataisiin osa tammakannasta nopeaan jalostuskiertoon. Pakkokeinoja tammojen siitokseen siirtoon aikaisin ei kuitenkaan ole järkevää ottaa käyttöön, vaan omistajilla on säilyttävä päätösvalta hevostensa kilpailu-uran pituudesta.

7.4 Toiveet koulutustarjonnan suhteen

Vastausmäärästä on hyvin pääteltävissä hevosenomistajien runsas kiinnostus alan luentoihin ja koulutuksiin. Kiinnostuneisuus itsensä ja toimintansa kehittämiseen on erittäin positiivinen asia. Alan harrastajien tiedon lisäämisellä varmasti edistetään monella tapaa myös hevostaloutta yleisesti, joten koulutustarjontaan panostaminen ei varmastikaan mene hukkaan. Entisiin vuosikymmeniin verraten nykyaikana yhä harvemman

hevosharrastajan lapsuuskodissa on ollut hevosia, joten tarvetta monenlaiselle perustiedollekin on. Myös paneutumista syvemmälle esim. hoito-, ruokinta- ja valmennusasioihin tarvitaan, sillä raviurheilussa pärjätäkseen on harrastajankin kyettävä toimimaan ammattimaisesti hevosensa kanssa.

Eniten suosiota koulutusaiheista keräsivät rasitusvammat ja niiden ennaltaehkäisy, nuoren ravihevosen valmennus, urheiluhevosen huolto (eläinlääkäri, hieroja/fysioterapeutti sekä itse suoritettavat lihas- ja jalkahoidot) sekä varsan kehittymisen tukeminen ja kouluttaminen. Selkeästi vastaajat halusivat osata entistä paremmin minimoida hevostensa loukkaantumiset, jotka urheiluhevosilla ovat ikävän yleisiä, sekä kehittää itseään nuorten hevosten valmentajina. Nämä ovat varmasti myös niitä asioita, joiden suhteen tietoa ja taitoa lisäämällä voitaisiin edistää myös suomenhevosten kilpailu-uran aloitusta. Tarkasteltaessa loukkaantuneiden hevosten omistajien vastauksia toiveista koulutustarjonnan suhteen voidaan todeta, että jopa kaksi kolmasosaa heistä toivoi aiheeksi rasitusvammoja ja niiden ennaltaehkäisyä.

On toki muistettava, että kaikkia loukkaantumisia ei parhaallakaan taidolla voida estää eikä hitaasti kasvavia ja kehittyviä hevosia voida saada kilpailemaan yhtä aikaisin kuin varhaiskypsiä ikätovereitaan. Kuitenkin jokainen ennaltaehkäisyllä vältetty loukkaantuminen ja jokainen itselleen optimaalisella valmennuksella raviuralle saatu hevonen on saavutus parempaan tulokseen sekä yksilö- että lajitasolla.

8 YHTEENVETO

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää suomenhevosten kilpailemattomuuden ja myöhäisen kilpailu-uran aloitusten syitä sekä mahdollisia parannustoimia kilpailu-uran nuorena aloittamiseksi. Kyselyyn vastanneista hevosenomistajista osa harrastaa/kilpailee hevosensa kanssa muissa hevosurheilun lajeissa. Raviurheilua hevosensa kanssa harrastavat vastaajat olivat suurimmaksi osaksi harrastajalisenssin omaavia omistajavalmentajia. Näin ollen vastauksista välittyy kaivattu ”kentän ääni” suoraan harrastajilta, jotka muodostavat valtaosan raviurheilijan Suomen valmentajista. Harrastajia ja ammattilaisia ei tulisi asettaa vastakkain. Kaikkia tarvitaan eikä toiminta monestikaan eroa välttämättä muussa kuin toiminnan koon mittakaavassa, ammattilaisten operoidessa usein isommalla hevosmäärällä. Harrastajia olisi syytä arvostaa yhtä lailla kuin ammattilaisiakin ja kilpailusarjatarjonnalla ja koulutusmahdollisuuksilla tukea heidän mahdollisuuksiaan valmentaa ja kilpailuttaa hevosiaan.

Kyselyä lähetettiin hevosenomistajille, joilla on vuonna 2014 syntynyt kilpailematon suomenhevonen, joka on joko selkeästi juoksijasukuinen tai jolla on lähisuvussa (esim. toinen vanhemmista) juoksijasukuisia hevosia. Reilu kolmasosa vastaajien hevosista on suuntautunut suvustaan

huolimatta jo alun perinkin kokonaan muuhun kuin ravikäyttöön. Näistä suurin osa on ratsuina ja harrastehevosina, mutta käyttötarkoitukset ja kaantuvat hyvin laajalle lajirintamalle. Ravivalmennuksessa olleista hevosistakin noin neljäsosa on siirtynyt jo kokonaan muuhun käyttöön, osa puolestaan on ravivalmennuksen ohessa myös muussa käytössä. Kyselyn hevosista yhteensä vain 47 %:lla oli vastuvalmentaja kyselyn teon aikaan eli ravikilpailuihin tähtää vajaa puolet kyselyn hevosista. Suomenhevosten suosio ja kysyntä ratsuina ja monikäyttöisinä harrastehevosina tuntuisi olevan melko suurta.

Ravivalmennetuille hevosille oli valtaosalle nuorena asetettu tavoitteet aloittaa kilpailu-ura varhain. Yli puolet oli tähdännyt kilpailu-uran aloitukseen 4-vuotiaana ja yhteensä 95 % oli tähdännyt aloitukseen joko 3-, 4- tai 5-vuotiaana. Puolella ravivalmennetuista hevosista on siirretty tavoite 6-vuotiskauteen, osa on luopunut tavoitteista kokonaan ja osa ei halua enää määritellä tavoiteltavaa starttiintuloikää, vaan he aloittavat hevosen kilpailamisen silloin, kun se tuntuu kyseisen hevosen kohdalla hyvältä.

Kilpailu-urasta luopumista ja kilpailu-uran aloittamisen viivästyistä aiheuttaneita eri syitä oli kyselyn hevosilla paljon. Yleisimpiä näistä järjestyksessä olivat hevosen hidas kehitys ja se, ettei se ole ollut tarpeeksi varhaiskypsä kilpailemaan nuorena, loukkaantumiset, omistajasta johtuvat syyt (elämäntilanne, resurssit) ja sairastelut. Loukkaantumisissa oli eniten ollut etujalkojen jänne-/hankosidevaurioita, murtumia jaloissa ja isoja haavoja. Sairasteluista yleisimpiä olivat olleet virustaudit ja maha-/suolisto-/ruuan-sulatusongelmat.

Kyselyn vastausten perusteella suomenhevosen ravikilpailutavoitteista luovutaan keskimäärin 7,5 vuoden iässä, mikäli hevonen ei ole aloittanut kilpailu-uraansa. Eniten vastauksia saanut ikä kilpailutavoitteista luopumiseen oli 6-vuotiaana.

Yleisesti suomenhevosilla arvostetaan kyselyn perusteella pitkää kilpailu-uraa ja niistä toivotaan pitkäikäisiä ja kestäviä kilpahevosia. Vastaajista yhteensä jopa 64 % valitsi tavoiteltavaksi kilpauran pituudeksi suomenhevoselle joko 6 - 7 tai 8 - 9 kilpailuvuotta. Suomenhevosille asetettavat voittosummatavoitteet jakaantuivat eri vaihtoehtoihin melko tasaisesti. Eniten vastauksia keräsi 20 000 € - 40 000 € kolmasosan valitessa sen vastaukseen. Valtaosa, jopa 82 % vastaajista, toivoisi suomenhevosen keräävän suurimman osan voittosummastaan keski-ikäisenä kilpahevosena eli 7 – 10 -vuotiaana. Ainoastaan 10 % toivoi suomenhevosen keräävän suurimman osan voittosummastaan nuorena kilpahevosena eli 3 – 6 -vuotiaana.

Kilpailusarjatarjonnan muutoksista suomenhevosten omistajat toivovat kyselyn perusteella eniten nuorille tammoille omia lähtöjä lisää sekä hyityksiä yhteisiin lähtöihin ja enemmän ”nollasarjoja” pienillä takamatkanousuilla. Myös harjoitusravien lisääminen tukemaan harrastajavalmentajien hevosten kehittämistä kilpahevosiksi sai paljon kannatusta. Muut muutostoimet kilpailusarjatarjonnassa saivat melko tasaisesti kannatusta.

Koulutustarjontaan luentojen/koulutusten/verkkomateriaalin muodossa hevosenomistajilla tuntuisi olevan paljon kiinnostusta kyselyn perusteella. Kaikki annetut aihevaihtoehdot saivat kannatusta. Ylivoimaisesti kaksi eniten suosiota saanutta aihetta olivat rasitusvammat ja niiden ennaltaehkäisy sekä nuoren ravihevosen valmennus. Nämä ovat varmasti myös aiheita, joista ei voida kouluttaa hevosten omistajia/valmentajia/hoitajia koskaan liikaa ja joiden osalta tiedon lisääminen vähentää mm. loukkaantumisista johtuvia kilpailu-uran viivästymisiä ja optimoi mahdollisuuksia saada varhaiskypsät hevoset nuorena kilpailemaan. Harvinaisempaan aiheeseen, mutta sitäkin tärkeämpänä, on syytä nostaa toive uusien ja raviurheilusta kiinnostuneiden hevosenomistajien perehdyttämisestä ja verkostoitumisesta lajin pariin. Myös tutkimustiedon lisääminen harrastajien saataville ja parempi hyödyntäminen hevosten valmennuksessa on esille tullut huomionarvoinen asia.

Madaltamalla suomenhevosten kilpailemisen aloittamisen kynnyksiä, huomioimalla harrastajien suurta joukkoa erilaisin mahdollisin toimin ja tukeamalla suomenhevosten kasvatusta voitaisiin saada enemmän kilpailevia suomenhevosia raviurheilun pariin. On kuitenkin huomioitavaa, että suomenhevosilla on kysyntää moneen muuhunkin käyttöön ja kasvatuksen tulisi pysyä sellaisissa mitoissa, että hevosia riittää myös näihin muihin käyttötarkoituksiin. Kaikkia juoksijasukuisia hevosia ei koskaan saada kilpailemaan jo ihan siitä syystä, että omistajilla voi olla täysin muut suunnitelmat hevosilleen kuin ravikilpailu-ura. Kuitenkin tulisi pyrkiä siihen, että mahdollisimman moni ravivalmennuksessa oleva suomenhevonen saisi mahdollisuuden päästä tekemään itselleen ravikilpailutuloksia.

LÄHTEET

- Back, S. (2016). *Osteokondroosin perinnöllinen vaihtelu suomenhevosilla*. Maisterintutkielma. Kotieläintiede. Helsingin Yliopisto. Haettu 25.1.2020 verkko-osoitteesta: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201701241119>
- Haavisto, H. (2019). Suomenhevosten Kriterion. Sähköpostiviesti tekijälle 21.10.2019.
- Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous (2014). Hevostalous lukuina 2013. Haettu 30.10.2019 verkko-osoitteesta: http://www.hippos.fi/files/8773/Hevostalous_lukuina_2013_web.pdf
- Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous (2019). Hevostalous lukuina 2018. Haettu 29.10.2019 verkko-osoitteesta: http://www.hippos.fi/files/24634/Hevostalous_lukuina_2018.pdf
- Keski-Suomen Ravirata Oy (2019). Raviurheilu. Derby. Haettu 29.10.2019 verkko-osoitteesta: <http://www.killleri.fi/raviurheilu/derby.html>
- Mota, M. D. S. & Oliveira, H.N. (2000). Precocity and performance in Brazilian thoroughbred racehorses. *Archivos de Zootecnia* 49/2000, ss. 497-500. Haettu 1.10.2019 verkko-osoitteesta: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=49518807>
- Räsänen, H. (n.d.). *Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät*. Haettu 30.9.2019 verkko-osoitteesta: <https://docplayer.fi/11241987-Kvalitatiiviset-tutkimusmenetelmat-henrik-rasanen-tekniikan-tohtori-kauppatieteiden-lisensiaatti.html>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). *Mitä laadullinen tutkimus on: lyhyt oppimäärä*. Luvut 1.2, 3.3.1 ja 7.3 kokonaisuudessa Kvali-MOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
- Saastamoinen, M. (1991). *Ravihevosen kasvuun, kehitykseen ja kilpailutaloksiin vaikuttavat tekijät*. Kotieläinten jalostustieteen lisensiaattityö. Helsingin Yliopisto. Kotieläinjalostuksen tiedote no 92. Helsinki: Helsingin Yliopisto & Maatalouden Tutkimuskeskus.
- Saastamoinen, M. (2011). Hevonen on yksilö: Oikealla kuormituksella ja sitä täydentävällä ruokinnalla varmistetaan ravihevosen aikainen kilpailumisen aloitus. *Hevosurheilu Jalostuskuvasto* nro 16 B 2011, ss. 122-125. Espoo: Suomen Hevosurheilulehti Oy.

Saastamoinen, M. (2012). Terveyden ja kestävyuden jalostamista hidastaa heikko periytyvyys. *Hevosurheilu Jalostuskuvasto* nro 16 B 2012, ss. 88-91. Espoo: Suomen Hevosurheilulehti Oy.

Salonen, H. (2009). *Suomenhevosen kilpailemisen aloitustiän yhteys ravi-kilpailumenestykseen*. Pro gradu. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Suomen Hippos ry (2019). Heppa-järjestelmä. Tietoja haettu 29.10.2019 verkko-osoitteesta: <https://heppa.hippos.fi/heppa/app>

Suomen Hippos ry (2020). *Hevoskannan kehitys 1910 -*. Haettu 17.1.2020 verkko-osoitteesta: https://hippos.fi/rekisterointi_ja_omistaminen/tilas-tot/hevoskannan_kehitys/

Suomen Hippos ry (2020). Jalostus ja näyttelyt. Näyttelyt ja jalostusarvostelu. Orilisenssi. Haettu 25.1.2020 verkko-osoitteesta: https://hippos.fi/jalostus_ja_nayttelyt/nayttelyt_ja_jalostusarvostelu/orilisenssi/

Suomen Hippos ry (2020). *Ravikilpailusäännöt 2020*. Haettu 30.1.2020 verkko-osoitteesta: <https://hippos.fi/raviurheilu/saannot/ravikilpailusäännöt/>

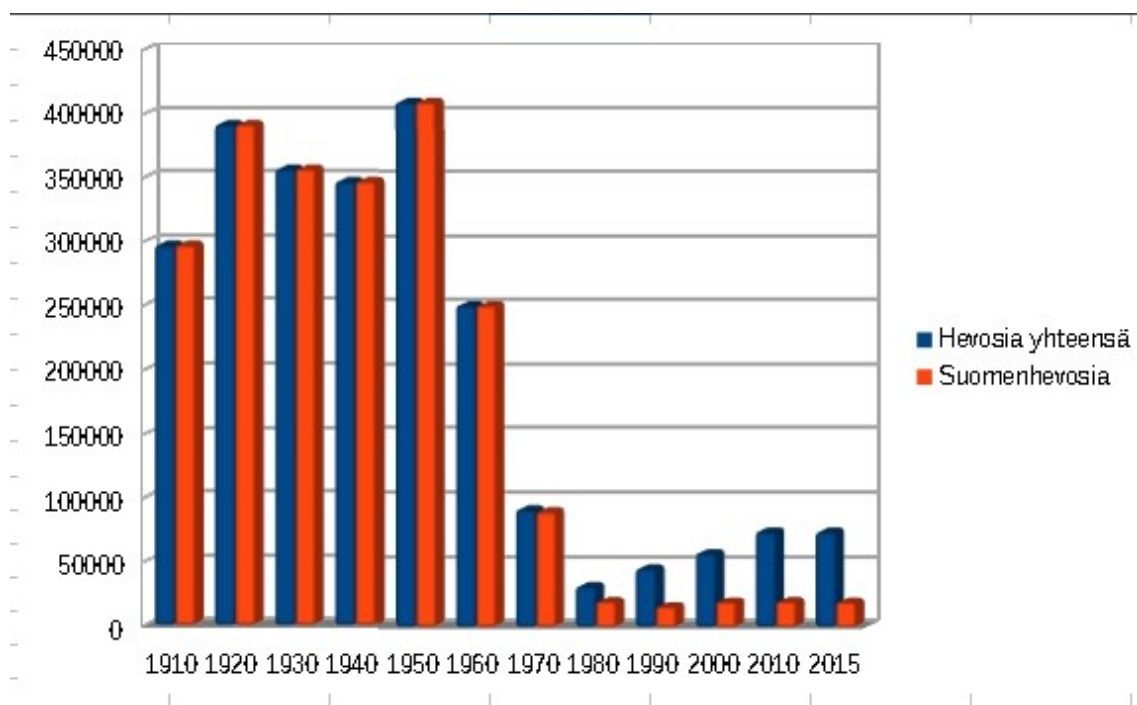
SurveyMonkey (2020). Kyselytutkimuksen otoskoko. Haettu 22.1.2020 verkko-osoitteesta: <https://fi.surveymonkey.com/mp/sample-size/>

Teivon Ravikeskus (2019). Ravikeskusinfo. Kriteerium. Haettu 25.10.2019 verkko-osoitteesta: <https://www.teivo.fi/teivon-ravikeskus-info/kriteerium/>

Tupamäki, A. (2010). Antero Tupamäen viesti varsojen laittajille: ”Riittävästi liikuntaa riittävän varhain”. *Hevosurheilu Jalostuskuvasto* nro 16 B 2010, ss. 102-104. Espoo: Suomen Hevosurheilulehti Oy.

Unkuri, J. (2018). Läheltä piti ettei suomenhevosten kriteeriumia ajeta suoraan finaalina. *Hevosurheilu* 19.9.2018. Haettu 30.10.2019 verkko-osoitteesta: <https://hevosurheilu.fi/ravit/raviuutiset/lahelta-piti-ettei-suomenhevosten-kriteeriumia-ajeta-suoraan-finaalina/>

SUOMEN HEVOSKANNAN SEKÄ SUOMENHEVOSKANNAN KEHITYS VUOSINA 1910 – 2015
(Suomen Hippos, 2020)

Vuosi	Hevosia yhteensä	Suomenhevosia
1910	297100	297100
1920	391370	391370
1930	356650	356650
1940	347000	347000
1950	408800	408800
1960	250600	250600
1970	91436	89800
1980	31484	19700
1990	45400	15900
2000	57400	19500
2010	74300	19800
2015	74200	19200

SYNTYNEET SUOMENHEVOSVARSAT VUOSINA 2008 – 2018
(Hippolis ym., 2014, 2019)

Syntyneet suomenhevokset vuosina 2008 - 2018

Vuosi	Varsat, kpl
2008	1369
2009	1388
2010	1410
2011	1347
2012	1261
2013	1162
2014	1013
2015	951
2016	987
2017	1075
2018	1087

SUOMENHEVOSTEN KRITERIUMIN KUNNIATAULUKKO 1975 – 2018
(Teivon Ravikeskus, 2019)

1975	Tytön-Toive	- Mauno Tammi	2600m	31,5a	10 000 mk
1976	Ero-Liippa	- Veijo Kauppinen	2600m	38,5a	12 000 mk
1977	Pelurkki	- Tauno Tupamäki	2600m	38,6a	15 000 mk
1978	Hilun-Mestari	- Valde Lindeman	2600m	34,8a	20 000 mk
1979	Etu-Tahti	- Pekka Roiha	2600m	33,3a	40 000 mk
1980	Kojo	- Arto Pasanen	2600m	34,2a	50 000 mk
1981	Vekkuliina	- Pentti Savolainen	2600m	30,6a	70 000 mk
1982	Suikku	- Tuomo Mäkelä	2100m	31,1a	70 000 mk
1983	Kaarlon-Kaiku	- Juhani Sundström	2100m	34,0a	80 000 mk
1984	Jarvaus	- Pertti Ikävalko	2100m	31,0a	80 000 mk
1985	Ponseri	- Anssi Niininen	2100m	31,4a	100 000 mk
1986	Veluri	- Markku Hietanen	2100m	32,1a	100 000 mk
1987	Holkki	- Olli Ukkola	2100m	30,4a	130 000 mk
1988	Ruuti-Ukko	- Olli Ukkola	2100m	30,8a	130 000 mk
1989	Valpurin Vesa	- Pentti Savolainen	2100m	29,5a	130 000 mk
1990	Hilpertti	- Aki Antti-Roiko	2100m	29,1a	130 000 mk
1991	V.H. Holkeri	- Eero Huotari	2100m	29,8a	130 000 mk
1992	V.T. Vasperi	- Risto Tupamäki	2100m	28,4a	130 000 mk
1993	Hissun Tyttö	- Rainer Björkroth	2100m	30,3a	130 000 mk
1994	Kihin Hiski	- Matti Salmi	2100m	29,0a	150 000 mk
1995	Mikkeriina	- Jorma Kontio	2100m	29,2a	150 000 mk
1996	Juli Pat	- Hannu Kamppuri	2600m	30,5a	100 000 mk
1997	Gilbert	- Harri Koivunen	2600m	31,2a	100 000 mk
1998	Liising	- Ari Moilanen	2600m	31,6a	100 000 mk
1999	Cameron	- Ari Moilanen	2600m	27,1a	100 000 mk
2000	Venneri	- Mikko Jääskeläinen	2600m	30,4a	100 000 mk
2001	Vinkein	- Antti Teivainen	2600m	30,5a	150 000 mk
2002	Tutuari	- Heikki Torvinen	2600m	30,5a	30 000 €
2003	I.P. Vipotiina	- Heikki Torvinen	2600m	30,1a	38 000 €
2004	Leevi Dahlia	- Jukka-Pekka Kauhanen	2600m	28,8a	38 000 €
2005	Cordiitta	- Kaarlo Ahokas	2600m	28,7a	38 000 €
2006	Poken Poika	- Juha Utala	2600m	32,1a	38 000 €
2007	Pauskeri	- Ahti Antti-Roiko	2100m	28,8a	38 000 €
2008	Jonkkari	- Mika Forss	2100m	28,5a	38 000 €
2009	Bokalle	- Esa Holopainen	2100m	27,7a	38 000 €
2010	Tas Onnekas	- Jarkko Kervinen	2100m	26,6a	38 000 €
2011	Elmoori	- Tommi Kylliäinen	2100m	28,0a	38 000 €
2012	Siirin Älli	- Ahti Antti-Roiko	2100m	26,5a	38 000 €
2013	Koivikon Kalle	- Tuomas Pakkanen	2100m	25,2a	38 000 €
2014	Säihkeen Säpinä	- Antti Teivainen	2100m	26,8a	38 000 €
2015	Tähen Toivomus	- Henri Bollström	2100m	26,2a	38 000 €
2016	Ellin Sisu	- Jorma Kontio	2100m	25,5a	47 500 €
2017	Vixus	- Janne Soronen	2100m	27,7a	57 000 €
2018	Sirukasson	- Mika Forss	2100m	26,8a	57 000 €

DERBYVOITTAJAT KAUTTA AIKOJEN
(Keski-Suomen Ravirata Oy, 2019)

Vuosi	Hevonen / ohjastaja	Derbyn voittoaika
1975	Jytä-Raketti / Leo Räisänen	32,9
1976	Vekku-Lento / Tuomo Mäkelä	30,7
1977	Sukkula / Markku Hietanen	31,6
1978	Vipaus / Esa- Pekka Kuivinen	31,3
1979	Ero-Ralli / Risto Tupamäki	32,7
1980	Pelimies / Jukka Tammi	30,5
1981	Ilo-Tähti / Jukka Hannunen	30,5
1982	Puntari / Pekka Roiha	28,5
1983	Luonto-Hilkka	30,6
1984	Vinkaus / Veikko Okkola	28,0
1985	Liikku / Raineri Puikkonen	26,8
1986	Patrik / Risto Lanki	28,0
1987	Viulan Vilaus / Tapio Perttunen	28,1
1988	Javin Hilu / Terho Rautiainen	29,6
1989	Turo / Seppo Sarkola	29,2
1990	V.T. Valtteri / Risto Tupamäki	32,0
1991	Ventteri / Heikki Torvinen	28,4
1992	Vispok / Erkki Kauppinen	27,3
1993	Suikun Ero / Heikki Torvinen	27,6
1994	Vokkerin Prinssi / Markku Nieminen	27,3
1995	Kihin Hiski / Ahti Antti-Roiko	27,5
1996	Hovi-Ari / Olavi Nisonen	26,9
1997	K.M. Nopsa / Aki Antti-Roiko	27,0
1998	Piirron Soppu / Matti Mikkonen	27,2
1999	Liising / Ari Moilanen	26,3
2000	Cameron / Veikko Herranen	25,9
2001	Totemi Rok / Antti Teivainen	25,1
2002	Suikun Sisu / Seppo Ristimäki	27,3
2003	Villiari / Reino Salmela	28,9
2004	I.P. Vipotiina / Heikki Torvinen	27,1
2005	Artture/Ari Moilanen	25,7
2006	Frans/Juha Utala	27,9
2007	Calle Dahlia/Jukka-Pekka Kauhanen	26,4
2008	Valtraus/Akseli Lahtinen	26,0

2009	Linkori/Markku Hietanen	25,5
2010	Pihlajan Aaroni/Akseli Lahtinen	24,6
2011	Sörkän Sälli/Tero E. Mäenpää	25,9
2012	Ekoloki/Heikki Mikkonen	25,0
2013	Jokivarren Kunkku/Ari Moilanen	24,0
2014	Koivikon Kalle/Tuomas Pakkanen	26,6
2015	Vitter/Mika Forss	24,4
2016	Äänestäjä/Harri Kotilainen	25,0
2017	Humiro/Janne Haapiainen	24,4
2018	Herra Heinämies/Antti Ojanperä	25,7
2019	Landen Paukku/Jani Suonperä	24,1

KYSELYN MUKANA LÄHETETTY SAATE VASTAANOTTAJILLE

Tervehdys!

Opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa (HAMK) agrologiksi suuntautuen hevostalouteen ja teen opinnäytetyönäni selvitystä suomenhevosten myöhäisen starttiintuloiän/kilpailemattomuuden syistä. Kyselytutkimuksen kohteena on vuonna 2014 syntynyt ikäluokka niiden hevosten osalta, jotka eivät ole kilpailleet raveissa ja joilla on lähisuvussa juoksijoita.

Tutkimuksen tilaajia ovat Etelä-Suomen Hevosjalostusliitto ry sekä Suomenhevosliitto ry. Kyselyn vastaukset käsitellään nimettöminä eivätkä vastaukset täten ole yhdistettävissä henkilöihin tai hevosiin.

Olisitteko ystävällinen ja vastaisitte tähän kyselyyn, mikäli omistatte vuonna 2014 syntyneen suomenhevosen, oli hevosenne sitten ravihevonen tai ei (muille käyttösuunnille on omat vastausvaihtoehdonsa). Kyselyyn vastaaminen kestää arviolta 5 – 15 minuuttia. Kyselyn viimeinen vastauspäivä on 12.1.2020. Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan yllätyspalkintoja. Mikäli haluatte osallistua arvontaan, jätättehän lomakkeen lopussa yhteystietonne. Yhteystietoja käytetään ainoastaan arvontaan ja ne käsitellään erillään muista lomakkeen vastauksista. Voittajiin otetaan yhteyttä henkilökohtaisesti.

Jos hevosenne on ravivalmennuksessa muualla, voitte myös valtuuttaa hevosenne valmentajan vastaamaan tähän kyselyyn puolestanne. Voitte tällöin joko itse toimittaa kyselyn linkin hevosenne valmentajalle tai vaihtoehtoisesti laittaa minulle sähköpostilla pyynnön välittää kysely valmentajalle sekä valmentajan yhteystiedot.

Ystävällisin terveisin

Janina Aronen

KYSELY V.2014 SYNTYNEISTÄ SUOMENHEVOSISTA

Kysely koskee suomenhevosta, jotka ovat syntyneet vuonna 2014, eivät ole kilpailleet ravi-
kilpailuissa kyselyn tekoon mennessä (marraskuu 2019) ja joilla on juoksijalinjaisia hevosta
lähisuvussa. Vaikka hevosenne ei olisi ravihevonen, vastaattehan silti kyselyyn. Kyselyn
voi täyttää joko kyseisen hevosen omistaja tai vaihtoehtoisesti hevosen valmentaja, mikäli
omistaja näin haluaa. Kysely on nimetön ja tulokset käsitellään niin, että ne eivät ole yhdis-
tettävissä henkilöihin tai hevosiin. Mikäli Teillä on useampi hevonen, joita kysely koskee,
täyttäisittekö jokaisesta hevosesta oman kyselyn. Kiitos vastauksestanne!

1. Mistä asti olet omistanut hevosen, jota kysely koskee?

Olen myös kyseisen hevosen kasvattaja
Hevonen siirtyi omistukseeni alle 1-vuotiaana
Hevonen siirtyi omistukseeni 1-2 vuotiaana
Hevonen siirtyi omistukseeni vanhempana
En ole kyseisen hevosen omistaja, olen valmentaja

2. Minkä ikäisenä hevonen opetettiin ajolle?

Vuoden iässä
1,5 vuoden iässä
2 vuoden iässä
Myöhemmin
Hevosta ei ole opetettu ajolle

3. Minkä ikäisenä hevosta alettiin valmentamaan tavoitteellisesti raviuralle?

Vuoden iässä
1,5 vuoden iässä
2 vuoden iässä
2,5 vuoden iässä
3 vuoden iässä
Myöhemmin, milloin:

Hevosta ei ole valmennettu ravikäyttöön

4. Kyseinen hevonen on:

Ori
Ruuna
Tamma

5. Missä käytössä kyseinen hevonen on tällä hetkellä? Voit valita myös useamman vaih-
toehdon.

Valmentautuu raviuraa varten
Siitoskäytössä

Kuntoutumassa takaisin käyttöön

Ajohevosena, ilman kilpailutavoitteita

Opetushevosena, esim. ratsastuskoulussa

Valjakkohevosena

Työhevosena

Terapiahevosena

Vaellushevosena

Ratsuna, jolla kilpailutavoitteita

Ratsuna, ilman kilpailutavoitteita

Harrastehevosena, monta käyttösuuntaa (esim. ajohevosena sekä ratsuna)

Seurahevosena

Jokin muu, mikä:

6. Kuka valmentaa kyseistä hevosta tällä hetkellä? Mikä lisenssi kyseisellä valmentajalla on? (A=ammattilisenssi, B=kilpailijalisenssi, C=harrastajalisenssi)

Omistaja/yksi omistajista, jonka lisenssi on:

Omistajan perheenjäsen, jonka lisenssi on:

Hevonen on vieraalla valmennuksessa, valmentajan lisenssi on:

Hevonen ei ole valmennuksessa

7. Kuinka monta vastuovalmentajaa kyseisellä hevosella on ollut tähän mennessä?

Ei yhtään

1

2

Useampia, kuinka monta:

8. Mikä oli alkuperäinen tavoitteenne kyseisen hevosen ravikilpailu-uran aloitukselle?

Valitse

3-vuotiaana

4-vuotiaana

5-vuotiaana

6-vuotiaana

7-vuotiaana tai vanhempana

Tavoitetta ei asetettu

9. Mikäli kyseinen hevonen ei ole vielä kilpaillut, mikä on tämän hetkinen tavoitteenne hevosen ravikilpailu-uran aloitukselle?

Valitse

Tänä talvena eli hevosen kääntyessä 6-vuotiaaksi

6-vuotiaana

7-vuotiaana

8-vuotiaana tai myöhemmin
Sitten kun hevonen siltä tuntuu, ajankohdalla ei merkitystä
Tavoitteita ei ole

10. Mikäli alkuperäinen tavoite ravikilpailu-uran aloitukselle oli 3-, 4- tai 5-vuotiaana, mikä on ollut syynä, että tavoite ei ole toteutunut? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Hevonen ei ole kehittynyt odotettua tahtia

Hevonen ei ole ollut tarpeeksi varhaiskypsä siihen

Hevonen on sairastellut

Hevonen loukkaantui

Hevonen on tamma ja sillä haluttiin teettää varsa/varsoja välissä

Sarjatarjonnasta ei ole löytynyt, mitä on etsitty

Sarjatarjonnan takia kynnys aloittamiselle koetaan korkeaksi

Porukassa juoksemista ei ole päästy harjoittelemaan tarpeeksi, hevonen olisi muuten valmis

Hevosen lahjat tai vauhti eivät riitä ja sen raviurasta on luovuttu kokonaan

Hevosen psyyke ei ole osoittanut kilpahevosen merkkejä

Omistajan aika, kiinnostus tai talous ei ole riittänyt

Hevonen on näyttänyt lahjoja toiselle uralle ja hevonen on vaihtanut "ammattia", esim. ratsuksi

Jokin muu syy, mikä:

11. Mistä seuraavista toimista koet, että olisi voinut olla apua hevosenne kilpailu-uran aloitukseen nuorena? Valitse korkeintaan kolme mielestäsi tärkeintä asiaa.

Harjoitusraveja enemmän

Paikallisraveja enemmän

Opetuslähtöjä enemmän

Totoravien yhteyteen paikallisravilähtöjä, joissa olisi pieni palkinto (esim. 1.palkinto 100 e) ja ensimmäinen 1500 m ajettaisiin määrättyä tavoitevauhtia, jonka jälkeen viimeinen 500 m olisi vauhti vapaa

Sarjatarjontaan enemmän "nollasarjoja" ja takamatkat pienillä nousuilla

Nuorille tammoille omia lähtöjä enemmän sekä hyvitykset yhteisiin lähtöihin oriisiin ja ruuniin nähden

Enemmän tietyille ikäluokille rajattuja "nollasarjoja"

Ammatikseen valmentavien tietotaitotason päivitystä esim.koulutuspäivien muodossa

Tietoa valmennuksesta ja terveydenhoidosta enemmän/helpommin harrastajien saataville, koulutustilaisuuksien muodossa (esim.hevosialostusliittojen järjestämien)

Tietoa valmennuksesta ja terveydenhoidosta enemmän/helpommin harrastajien saataville, sähköisessä muodossa (esim. verkkojulkaisut, opetusvideot)

Jokin muu, mikä:

12. Minkä ikäisen suomenhevosen ravikilpailutavoitteista on mielestäsi luovuttava, mikäli ura ei ole alkanut, ja alettava suunnitella joko hevosesta luopumista tai toista käyttötarkoitusta hevoselle?

Ikä vuosina:

13. Mikäli vastasit kysymyksessä 10 hevosen sairastelleen, millaisesta sairastelusta on ollut kyse? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Hevosella on ollut virustauteja (esim. influenssavirukset)

Hevosella on ollut bakteeritulehduksia

Hevosella on hengitystieoireilua, esim. allergiaa

Hevosella on maha-/suolisto-/ruuansulatusongelmia

Hevonen on ähkyillyt

Hevosella on lihasongelmia

Hevosella on aineenvaihduntasairauksia

Hevonen on sairastellut muuten, miten:

14. Mikäli vastasit kysymyksessä 10 hevosen loukkaantuneen, millaisesta loukkaantumisesta on ollut kyse? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Pinnallisen koukistajajänteen vaurio etujalassa

Pinnallisen koukistajajänteen vaurio takajalassa

Syväkoukistajajänteen vaurio etujalassa

Syväkoukistajajänteen vaurio takajalassa

Hankosidevaurio etujalassa

Hankosidevaurio takajalassa

Jännevaurio, joko ei mikään yllä olevista tai en osaa täsmentää

Lihavaurio (esim. repeämät kaatumisten seurauksena)

Niveltulehdus etujalassa, rasituksesta

Niveltulehdus takajalassa, rasituksesta

Niveltulehdus etujalassa, tapaturmainen

Niveltulehdus takajalassa, tapaturmainen

Luunmurtuma jossain raajassa

Luunmurtuma kehon alueella

Iso haava

Jokin muu, mikä:

15. Mikäli kyseisellä hevosella on päästy ajamaan porukassa ratahiittiä esim. harjoitus-raveissa, millaisissa vauhdeissa sen kehityskäyrä on nyt menossa eli mitä vauhtia se jak-saa tasaisesti ja melko helposti ravata 2100m läpi?

Valitse

2.15 – 2.30 min/km

2.00 – 2.14 min/km
 1.50 – 1.59 min/km
 1.40 – 1.49 min/km
 1.35 – 1.39 min/km
 1.34 tai kovempaa

16. Millaista voittosummaa pidät ihanteellisena/tavoiteltavana yleisesti suomenhevosen ravikilpailu-uralle? Voittosumma uran päättyessä:

Valitse

10 000 – 20 000 euroa
 20 000 – 40 000 euroa
 40 000 – 80 000 euroa
 80 000 – 120 000 euroa
 yli 120 000 euroa

17. Kuinka monta kilpailuvuotta suomenhevosen ihanteellinen/tavoiteltava ravikilpailu-ura kestää mielestäsi?

1 kilpailuvuoden
2 kilpailuvuotta
3 kilpailuvuotta
4-5 kilpailuvuotta
6-7 kilpailuvuotta
8-9 kilpailuvuotta
10-11 kilpailuvuotta
12 kilpailuvuotta

18. Minkä ikäisenä toivoisit ensisijaisesti suomenhevosen keräävän suurimman osan voittosummastaan?

Valitse

Nuorena kilpahevosena eli 3-6 -vuotiaana
 Keski-ikäisenä kilpahevosena eli 7-10 -vuotiaana
 Vanhempana kilpahevosena eli 11-15 -vuotiaana

19. Asuinmaakuntanne:

<u>Hevosen omistaja</u>	<u>Hevonen</u>
<u>Uusimaa</u>	
<u>Varsinais-Suomi</u>	
<u>Satakunta</u>	
<u>Kanta-Häme</u>	
<u>Pirkanmaa</u>	
<u>Päijät-Häme</u>	

<u>Hevosien omistaja</u>	<u>Hevonen</u>
<u>Kymenlaakso</u>	
<u>Etelä-Karjala</u>	
<u>Etelä-Savo</u>	
<u>Pohjois-Savo</u>	
<u>Pohjois-Karjala</u>	
<u>Keski-Suomi</u>	
<u>Etelä-Pohjanmaa</u>	
<u>Pohjanmaa</u>	
<u>Keski-Pohjanmaa</u>	
<u>Pohjois-Pohjanmaa</u>	
<u>Kainuu</u>	
<u>Lappi</u>	
<u>Ahvenanmaa</u>	

20. Mistä aiheista toivoisit hevosjalostusliittojen tai muiden yhdistysten/seurojen järjestävän enemmän luentoja/koulutuksia tai tuottavan verkkomateriaalia? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Jalostus

Kasvatus

Siitostamman sekä pikkuvarsan hoito ja terveydenhoito

Varsan kehittymisen tukeminen sekä sen kouluttaminen

Ruokinta

Tallin ja talliympäristön hoito

Valmennuspohjat ja niiden hoito

Yritystoiminta hevosyrityksissä

Hevosien terveydenhoito

Sairaudet ja niiden ennaltaehkäisy

Rasitusvammat ja niiden ennaltaehkäisy

Anatomia valmennusfysiologian kannalta

Nuoren ravihevosen valmennus

Aikuisen ravihevosen valmennus ja kilpailutus

Kuntoutus

Loukkaantuneen hevosen valmentaminen kuntoutuksen jälkeen

Kavionhoito ja kengitys

Urheiluhevosen säännöllinen huolto: eläinlääkärin osuus, hierojan/fysioterapeutin osuus sekä itse suoritettavat lihas- ja jalkahoidot

Jokin muu aihe, mikä:

21. Vapaa sana aiheeseen liittyen:

22. Vastanneiden kesken arvotaan yllätyspalkintoja. Mikäli haluat osallistua arvontaan, jätäthän yhteystietosi. Yhteystiedot käsitellään erikseen eikä niitä yhdistetä vastauksiin. Niitä ei myöskään käytetä mihinkään muuhun tarkoitukseen kuin arvontaan. Voittajiin otetaan yhteyttä henkilökohtaisesti.

Etunimi
Sukunimi
Matkapuhelin
Sähköposti
Osoite
Postinumero
Postitoimipaikka
Maa

KYSELYYN VASTANNEIDEN JAKAUTUMINEN ASUINMAAKUNNITTAIN

